

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸਿੱਖ ਬੁਲੇਟਨ

The Sikh Bulletin

A Voice of Concerned Sikhs World Wide

May-June-July-Aug. 2006

ਜੇਠ-ਹਾੜ-ਸਾਵਣ-ਭਾਦੋਂ ਪੜਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ

editor@sikhbulletin.com

Volume 8, Numbers 5, 6, 7 & 8

Published by: Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc; 3524 Rocky Ridge Way, El Dorado Hills, CA 95762, USA Fax (916) 933-8020
Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc. is a religious tax-exempt California Corporation.

In This Issue/ਤਤਕਰਾ

Editorial.....	1
Hindu Militants Murdered 38 Sikhs in Cold Blood.....	3
The 1984's Answer to You O India.....	5
Sikhism (Sikhi).....	6
The Granthi and the Gurdwaras.....	11
Gyani or Agyani?.....	14
Future of Sikhi.....	15
The Attack on Jasvir Singh.....	15
Sikh Profiles: The Man Who Refused to Keep Quiet.....	16
Sikh Historical Artifacts in British Museums.....	18
ਸੇਵਕ ਕੀ ਓੜਕਿ ਨਿਬਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ.....	19
ਸੁਧਿ ਜਬ ਤੇ ਹਮ ਧਰੀ.....	20
ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਪੰਜ ਖਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰਿ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕਦਾਰ.....	22
ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ.....	23
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀ ਹੈ?.....	23
ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ.....	27
ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ.....	29
ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀਚਾਰ.....	31
Special Message.....	32

Editor in Chief

Hardev Singh Shergill

Editorial Board

Avtar Singh Dhama, USA

Gurpal Singh Khaira, USA

Gurcharan Singh Brar, Canada

Dr. Sarjeet Singh Sidhu, Malaysia

Production Associates

Amrinder Singh

Sachleen Singh

The Sikh Bulletin is distributed free around the World. All you have to do is ask. We invite offers of help in distribution in other countries. You may make copies for free distribution. Give us your e-mail address to save on postage.

The views expressed by the authors are their OWN. Please send the feedback and inputs to:

editor@sikhbulletin.com

Our Website: www.sikhbulletin.com

EDITORIAL

VEDANTI – AN ENEMY OF SIKHI

“Akal Takhat Sahib is the most supreme seat of the Sikh nation. All Sikhs owe their loyalty solely to this throne.” (Dr. Harjinder Singh Dilgeer). It should be emphasized that loyalty is to the ‘Institution of Akal Takhat Sahib’, not to the caretaker. Our current leadership, headed by Vedanti, by its shameful conduct has damaged this Institution but other than isolated cries of concern by a few individuals the vast majority of people calling themselves Sikhs and all the ‘Sikh’ Organizations are oblivious to the

undermining of the very basic principles of Guru Nanak’s message that Akal Takhat is supposed to uphold.

‘Jathedar’ Vedanti has graced pages of The Sikh Bulletin many times since his appointment by Badal after the unceremonious sacking of his predecessor, Puran Singh, on March 28, 2000, largely because of his fraternization with unsavoury characters like Nanaksaria ‘Sant Baba’ Amar Singh Barundi. (See *SB May, June, Nov. 2000; June & Oct. 2001; Feb. & Aug. 2002.*) and ‘Sant Baba’ Daljit Singh Chicago. It did not take us long to see through him and in the June 2000 issue of the SB we identified him as a ‘Trojan Horse’. He has proven us right, beyond our expectations. He has consistently tried to present the scums of Sikhi as its religious leaders. Unlike the tradition established by our Gurus who practiced what they preached, Vedanti says one thing but does exactly opposite.

In the Tribune dated Oct. 30/2001, dateline Amritsar Oct.29, under the banner, “Drive against dera system”, Vedanti is quoted as saying, “...meanwhile, Jathedar Vedanti appealed to the Sikh sangat to oppose those who were running deras and adopting practices which went against the tenets and principles of Sikhism. He said whenever any act of religious misconduct came to light the matter should be reported to the Akal Takhat secretariat” ...“Khalsa Panth had the potential to take care of its enemy”.

Khalsa Panth may have the potential to take care of its enemies but it certainly has not shown the ability to recognize them. Most recently four

such enemies were back, again, in this country – Tarlochan Singh, caretaker of Kesgarh Sahib, who played a major role in protecting Daljit Singh Chicago from a punishment harsher than listening to kirtan for his transgressions already well publicized in the media; Iqbal Singh, caretaker Patna Sahib, who considers himself superior to the caretaker at Akal Takhat Sahib and justifies his two marriages on the fallacy of two (or more) marriages of Guru Gobind Singh; Joginder Singh Vedanti, caretaker Akal Takhat Sahib; and his tail, Ranjit Singh, granthi at Gurdwara Sees Ganj. They were here at the invitation of Satpal Singh Khalsa, Son-in-Law of Yogi Bhajan, the deceased leader of Sikh Dharma in the western world, who used Sikhism as a prop for his business practices in this country. To understand the true character of this leader of Sikh Dharma, copies of various law suits against him can be had from The Sikh Bulletin by those engaged in research in matters concerning Sikhi.

Vedanti speaks against derawalas, yet he graces their deras with his presence. **Daljit Singh of Chicago**, a one time Giani in Chandigarh and Baba in Chicago became an instant ‘Sant’ after being blessed by Vedanti’s visit to his dera, in May 2001, a visit that was vigorously opposed by the sangat of Chicago. (SB June 2001). During his same visit we presented him with a dossier on **Amar Singh**, a world class con artist and congenital liar, from whom he had already received a siropa in New Delhi on Nov.16, 2000. Not only did we not receive any response from him to our dossier, he lead a delegation of likes of Avtar Singh Hitt, then President of DGPC, Talwandi and others to Amar Singh’s dera in London in August 2001 and he has been there many times since then. While there he ignored the pleas of a Gursikh to be taken to meet some of the victims of Amar Singh.

Remember his public statement about any religious misconduct to be brought to his attention? Among the first to be brought to his attention was the moral misconduct of **Baba Dhanwant Singh**, the rape by him of the daughter of one of his devotees. Vedanti had assigned the investigative task to his wife’s brother, **Prithipal Singh Sandhu**, who was then his SGPC paid personal assistant. According to reports by the **Shiromani Khalsa Panchayat**, by accepting a bribe of several thousand rupees, Sandhu exonerated the Baba completely. Public hue and cry that ensued resulted in Sandhu losing his job, ostensibly, not for any misconduct but for being overage for SGPC job. Thanks to Panjab Police and Indian Judiciary Baba Dhanwant Singh went to jail for committing rape. For some unexplained reason, even though Prithipal Singh Sandhu is no longer an employee of SGPC he still accompanies Vedanti on his foreign jaunts and press refers to him as Vedanti’s PA. More recently when the Sangat of Palatine Gurdwara took the case of Daljit Singh Chicago to Vedanti he justifies the very mild punishment (He does not even call it punishment; he terms it sewa.) by stating that after listening to both sides i.e. sangat of Palatine

Gurdwara and Daljit Singh, and affidavits of the Bibi in question and her husband, Daljit Singh was punished for lying to the media. Obviously Vedanti chose to believe Daljit Singh’s second explanation, after his on the air denial of his or his van ever being at the Motel, for being with a married woman in the middle of the night i.e. he was counselling the woman. Amar Singh’s standard excuse was also always the same.

Panjabi Weekly ‘Panjab Times’ of April 29, 2006 carries highlights of ‘Jathedars’ latest visit, reported by Amolak Singh. At Milwaukie’s Brookfield Gurdwara, where they were invited by the “wealthy Sikh businessman S. Darshan Singh Dhaliwal”, (obviously by inviting these people he is not using his wealth to help the cause of Sikhi), Vedanti urged the sangat to not to buy, read nor support those who create ‘**dubidha**’ (ਦੁਬਿਧਾ) in the panth and question centuries old practices and call ‘Jathedars’ *pujaris*.. According to the reporter, although Vedanti did not name names, clear targets of his comments were two individuals that he had excommunicated, Joginder Singh, Editor and Publisher of Spokesman and Gurbakhsh Singh Kala Afghana.

Dictionary defines ‘*dubidha*’ as double mindedness, doubt, dilemma and quandary. Those who have read and understood the writings of these two gentlemen with open mind do not agree with Vedanti. They say that any ‘*dubidha*’ has been created by Vedanti and people like him. One of the first acts after being appointed caretaker of Akal Takhat, Vedanti issued a directive banning any discussion about so called ‘**Dasam Granth**’. While people like **Baba Virsa Singh** were free to propagate Dasam Granth right under Vedanti’s nose, Sikh institutions like Institute of Sikh Studies, Chandigarh under **Dr. Kharak Singh** chose to obey the anti-gurmat order by Vedanti.

Vedanti’s real ‘*dubidha*’ (ਦੁਬਿਧਾ) causing work was ‘**Gurbilas Patshahi 6**’, a book which is basically a ‘**kanjar kahani**’. It had disappeared from the Gurdwaras under the influence of Singh Sabha movement but resuscitated in June 1998 on Guru Hargobind Sahib’s 400th birth anniversary as a ‘gift’ to the Panth, under the editorship of Vedanti, with SGPC funds facilitated by Manjit Singh Calcutta. (See SB May & June 2000 for detailed analysis of this book). Vedanti’s most cherished wish was to see the resumption of *katha* of this book in all the Gurdwaras.

Yet another instance of his ‘*dubidha*’ (ਦੁਬਿਧਾ) creation is his hypocrisy about **Hukamnamas**. Upon being appointed successor to Puran Singh he voided all Hukamnamas issued by Puran Singh but not those by Ranjit Singh Ghataura, including the notorious ‘sit-on-the-floor-for-Langar’ hukamnama. This, even in the light of the fact that on April 25, 1935 the five member ‘**Dharmik Slahkar Committee**’

consisting of S. Kahn Singh Nabha, Prof. Jodh Singh, Prof. Teja Singh, Prof. Ganga Singh and Jathedar Mohan Singh had passed a resolution allowing Sikhs in Europe and America, where there is tradition to sit on chairs inside places of worship, to sit on chairs even inside Darbar hall by raising the platform for parkash of Guru Granth Sahib. When Amolak Singh, the reporter for Panjab Times, pointed out Vedanti created '*dubidha*' (ਦੁਬਿਧਾ) in matter of Langar hukamnama by going to Didar Singh Bains' house in Yuba City but not to the Tierra Buena Gurdwara where he is president, because of the chairs, although Iqbal Singh of Patna Sahib has no compunction about going to the Gurdwara himself, and on this trip laying the foundation stone of a Gurdwara in Lodi, California, with chairs in the Langar hall, Vedanti confidently asserted that at Lodi Gurdwara the sangat had resolved to remove the chairs by *jaikara* (ਜੋਲੇ ਜੋ ਨਿਹਾਲ...) and Tierra Buena Gurdwara will do so soon. We have news for Vedanti. Sangat at Lodi Gurdwara overruled the management's decision to placate Vedanti and put the chairs right back. Same has been happening at Tierra Buena Gurdwara for years.

Recently Vedanti has come out with a 'Gurmata' giving choice to all excommunicated persons to rejoin the Sikh fold by January 13, 2007 without under going any '*tankhah*' provided they accept the authority of Akal Takhat. Problem is that Vedanti has neither the legal nor moral authority to issue a 'Gurmata'; nor does he, or any so called jathedar, has any authority to issue a hukamnama. Two people 'excommunicated' by him and several 'excommunicated' by Ranjit Singh Ghataura in Canada do not consider themselves 'excommunicated' in the eyes of the Granth and the Panth; nor do they deny the supremacy of Akal Takhat. What these rare Sikh individuals are challenging is the abuse of the power of Akal Takhat by undeserving people like Vedanti who behave as peons of the politicians who appointed them.

Vedanti talks about the sanctity of centuries old practices i.e. only three centuries since the Guru period. Because he is Vedanti, expert in Vedas, and not Giani, expert in Guru Granth Sahib, should we excuse him for not knowing that Guru Nanak had preached for discarding tens of centuries old practices because they were an abomination? The biggest and most important such practice was the *janeu* ceremony for him which he rejected when he was only a child.

Just the other day I was listening to a radio talk show with the President of American Bar Association as the guest. Conversation was about the conduct of the Bush administration in the war on terror and scandals at Abu Ghraib, Haditha, Hamandiya, Ishaqi and Guantanamo Bay. With reference to the detainees at Guantanamo Bay his comments were that the administration's conduct there is clearly not "American". Vedanti Ji, even though you do not like to be called '*pujari*' that is precisely what you and your

companions are and you have transformed Sikhi to pre Guru Nanak period and destroyed the contributions and sacrifices of Ten Gurus and countless Sikhs. The pretense of Sikhi that you make is not 'Sikhi'. I would like nothing better than for you to excommunicate me from your Panth because my Panth and your Panth have nothing in common. In your Panth the GGS, although held in high esteem by your way of thinking, is actually shown disrespect because you have come to treat it just as another deity as a Hindu idol and thus worshipped as such and like the Hindu idols sangat comes for its '*darshan*' and just like Hindu idols it is taken out for '*darshan*' in the form of a nagar kirtan. My Panth considers it a treasure-trove of knowledge to be read, comprehended and made part of daily life. GGS makes no distinction between Hindus and Muslims (and Sikhs, Christians and Buddhists for that matter) and the gender but you forbid Mardana's descendants and women from doing kirtan and other sewa at Darbar Sahib. The list of your transgressions is unending.

Finally, one wonders which group is the worst enemy of Sikhi, the holier than thou clowns who frequently come out of India or the moneyed people in Diaspora who pay for them to visit their homes and Gurdwaras. Unfortunately the vast majority of Sikhs, both in India and in Diaspora, are totally unconcerned about both of these groups.

Hardev Singh Shergill

HINDU MILITANTS MURDERED 38 SIKHS IN COLD BLOOD

Speech of Hon. Edolphus Towns of New York
in the House of Representatives Tuesday, June 6, 2006

Mr. TOWNS. Mr. Speaker, recently, former Secretary of State Madeleine Albright wrote a book called *The Mighty and the Almighty*. The introduction was written by former President Bill Clinton. In his introduction, President Clinton wrote, "During my visit to India in 2000, some Hindu militants decided to vent their outrage by murdering 38 Sikhs in cold blood. If I hadn't made the trip, the victims would probably still be alive. If I hadn't made the trip because I feared what militants might do, I couldn't have done my job as president of the United States."

President Clinton places the blame squarely on Hindu militants, not on the so-called Kashmiri Muslims that the Indian government tried to blame for the massacre. In 2002, the Washington Times reported that the government finally admitted its responsibility and admitted that the evidence that it used to pin the blame on Kashmiris was false.

Reporter Barry Bearak of the New York Times also placed the blame squarely on the Indian government, as did two independent investigations, one by the International Human Rights Organization, which is based in Ludhiana, and the

other conducted jointly by the Punjab Human Rights Organization and the Movement Against State Repression. The evidence is overwhelming, yet Indian sycophants continue to deny the government's responsibility.

Unfortunately, this massacre would have been swept under the rug if not for the outstanding efforts of the organizations mentioned above and of the Council of Khalistan, which has painstakingly documented any new developments. I am indebted to them for bringing this to my attention.

The massacre was part of a pattern of repression of minorities that has brought about the murders of over 250,000 Sikhs, more than 300,000 Christians in Nagaland alone, over 90,000 Muslims in Kashmir alone, and Christians and Muslims throughout the country, as well as tens of thousands of Assamese, Bodos, Dalits, Manipuris, Tamils, and other minorities. This is one reason that it is essential to cut off our aid and trade to India and to demand a free and fair plebiscite in Punjab, Khalistan, in Kashmir, in Nagaland, and wherever people are seeking their freedom. This is the only way to bring freedom, peace, stability, and dignity to all the people of south Asia.

I would like to introduce the press release from the Council of Khalistan on Secretary Albright's book into the *Record* at this time.

Press release from the Council of Khalistan Hindu Militants Murdered 38 Sikhs in Cold Blood

WASHINGTON, DC, May 30, 2006.--In the introduction to former Secretary of State Madeleine Albright's new book, *The Mighty and the Almighty*, former U.S. President Bill Clinton writes that "Hindu militants" are responsible for the massacre of 38 Sikhs at Chithisinghpura in March 2000. This reflects previous findings by the Punjab Human Rights Organization, the International Human Rights Organization, the Movement Against State Repression, and New York Times reporter Barry Bearak.

President Clinton writes, "During my visit to India in 2000, some Hindu militants decided to vent their outrage by murdering 38 Sikhs in cold blood. If I hadn't made the trip, the victims would probably still be alive. If I hadn't made the trip because I feared what militants might do, I couldn't have done my job as president of the United States."

According to Amnesty International, "the attackers wore uniforms of the armed forces and were led by a tall man whom they addressed as Commanding Officer (CO). All Sikh men were rounded up, ostensibly to check their identities, and made to sit on the ground in two groups against the walls of the gurdwaras [Sikh temples] a few hundred metres from each other; they were shot at point blank range. As the attackers withdrew, they reportedly shouted Hindu slogans." On August 2, 2002, the Washington Times reported that the

Indian government admitted that its forces were responsible for the massacre. India finally admitted that the evidence it used to implicate alleged Kashmiri "militants" in the murders was faked.

At the time of the Chithisinghpura massacre, Dr. Gurmit Singh Aulakh, President of the Council of Khalistan, strongly condemned the murders. "What motive would Kashmiri freedom fighters have to kill Sikhs? This would be especially stupid when President Clinton is visiting. The freedom movements in Kashmir, Khalistan, Nagaland, and throughout India need the support of the United States," he said, Khalistan is the Sikh homeland declared independent on October 7, 1987.

The massacres continued a pattern of repression and terrorism against minorities by the Indian government, which it attempts to blame on other minorities to divide and rule the minority peoples within its artificial borders. The Indian newspaper *Hitavada* reported that the Indian government paid the late governor of Punjab, Surendra Nath, \$1.5 billion to organize and support covert terrorist activity in Punjab, Khalistan, and in neighboring Kashmir.

A report issued by the Movement Against State Repression (MASR) shows that India admitted that it held 52,268 political prisoners under the repressive "Terrorist and Disruptive Activities Act" (TADA) even though it expired in 1995. Many have been in illegal custody since 1984. There has been no list published of those who were acquitted under TADA and those who are still rotting in Indian jails. Additionally, according to Amnesty International, there are tens of thousands of other minorities being held as political prisoners. MASR report quotes the Punjab Civil Magistracy as writing "if we add up the figures of the last few years the number of innocent persons killed would run into lakhs [hundreds of thousands]."

The Indian government has murdered over 250,000 Sikhs since 1984, more than 300,000 Christians in Nagaland, over 90,000 Muslims in Kashmir, tens of thousands of Christians and Muslims throughout the country, and tens of thousands of Tamils, Assamese, Manipuris, and others. The Indian Supreme Court called the Indian government's murders of Sikhs "worse than a genocide."

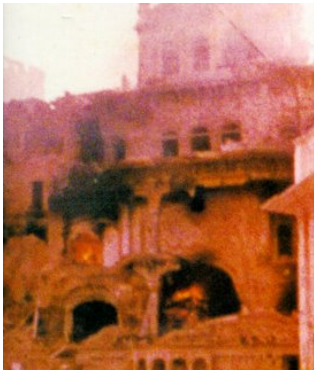
The book *Soft Target* by Canadian journalists Zuhair Kashmeri and Brian McAndrew shows that the Indian government blew up its own airliner in 1985 to blame Sikhs and justify further repression. It quotes an agent of the Canadian Security Investigation Service (CSIS) as saying, "If you really want to clear up the incidents quickly, take vans down to the Indian High Commission and the consulates in Toronto and Vancouver. We know it and they know it that they are involved." On January 2, 2002, the Washington Times reported that India sponsors cross-border

terrorism in the Pakistani province of Sindh.

“Only in a free Khalistan will the Sikh Nation prosper and get justice,” said Dr. Aulakh. “When Khalistan is free, we will have our own Ambassadors, our own representation in the UN and other international bodies, and our own leaders to keep this sort of thing from happening. We won’t be at the mercy of the brutal Indian regime and its Hindu militant allies,” he said. “Democracies don’t commit genocide. India should act like a democracy and allow a plebiscite on independence for Khalistan and all the nations of South Asia,” Dr. Aulakh said. “We must free Khalistan now.”

1984'S ANSWER TO YOU O INDIA

June 6th 2006-On the 22 anniversary of Your Attack on my Nation
Gurmeet Kaur, Atlanta, GA

Pre – 1984

I was merely a little girl
then, I lived far away from
Punjab
I read the biased news about
my people in your papers
I grew up believing we were
wrong.

In your text books O India
Sikhi was just another
stream off of your Noble
Heritage

Gone astray by militant philosophy of the tenth Guru
And in present times it did not make sense.

We grew up being ridiculed
By teachers, playmates and street goers
Everyday fighting prejudice
And being ashamed of our own selves.

My parents were busy making ends meet
They were the children of the 1947 displacement
They had no time for sharing Sikh life and pride
They lost it somewhere with all the socio-economic strife.

So I grew up confused without an identity
With you telling how you did a favor on us refugees
I did not know about Sikh history and heritage
And its contribution to your freedom, power and existence.

But, we had a Sufi [1] worker at our business
He was so spiritual and had a sense of wisdom
I always found him longing to touch the feet of Guru’s Sikhs
He always told me that Gur-Sikhi Jeevan[2] commanded
utmost reverence.

His words ignited a spark in my soul somewhere

K. T. F. of N. A. Inc. 3524 Rocky Ridge Way, El Dorado Hills, CA. 95762

The truth had to be found
My parents had given me wings
It was time to dig the roots in the ground.

Then came 1984

The news about several innocents being killed
In busses and trains of Punjab
Why did I know were setups and propaganda,
To create a context for BlueStar[3].

When you stormed Harimander [4]
Hot month of June it was
Sangat[5] in tens of thousands had come to pay reverence
To the great Guru Arjan Shaheeda-de-Sirtaaj[6].
In pretext to disarm a few dozen men
You brought tanks, rocket launchers, heavy artillery and
cannons

You entrapped thousands and cut off their supplies
And used poisonous gas to consume those innocents.

You killed uncountable mothers, fathers and children
After you parched them with thirst,
You filled the sarovar[7] with the blood of thousands
And tried to patch up your acts by mass cremations.

When Lion Bhindrawale[8] was declared found
With hundreds of GurSikhs around
Something had ached my heart
For you it was the beginning of the end; for me it was just a
start.

Then came fake encounters [9]
I suspected things were not how they were shown
But just a teenager I was
With no access to the truth or cries
of bereaving mothers in Punjab.

But You know what O cruel Brahmanvaad [10]
The ties of Guru’s Kaum are very strong
Generations away from Guru’s land
But my blood and soul was always a Punjab.

Then 30th of October came
Satwant & Beant [11] had done their share.
You decided to teach 18 million of us another lesson
And issued the orders of Sikh massacre.

Our house was set afire and a few relatives blazed,
Rape, torture and death we had barely escaped.
With days of hiding, uncertainty and gloom ahead
The spirit was still Guru’s; it couldn’t be scared.

When the sad news poured in from all directions,
O India you had opened our eyes to the Sikhi connection.
We were connected, we were made one;

Punjab or outside any place in the world.
That awakening had finally taken place
That feeling was invaluable, that discovery priceless.

As you unveiled your centuries' long hatred
And unleashed your long held wrath!
It was a blessing in disguise, I'll tell you
And finally everything had made sense.

**It was our identity you loathed
It was our sovereignty and strength that you despised
It was our magnanimity that you thrived on
It was our subjugated loyalty that you desired.**

When those fearless souls revealed the truth
And masses pledged to stand up for their nation
You feared losing your strength and position
And planned this brutal retaliation.

The spark had turned into a flame
To be a Sikh was no longer a shame
I knew we were not one of you
And standing up for equality, liberty and justice would never
please you.

You finally dug your own grave
Your cover-ups and false promises will bear no fruits
My parents had given me the wings
**But Thank You India; You put me in touch with my
roots.**

June, 2006

I am a parent of a pre teen now
And the flame is a full grown fire
That fire; it also burns in his heart
And that to you is the start of my 1984's answer.

The fire now burns with full vigor
It will consume me lest I take an action
Hence I will not sit quiet
I pledge to turn it into a revolution.

I brought him up telling stories about his heritage
About your betrayal, your intentions and your treacheries
I am not alone; thousands of Mothers there are
That dedicated their lives to this purpose.

I will not let him down; in grounding him to his roots.
Not one day has passed since he was born
That I didn't tell him a story of Sikh pride
Of Khalsa Nation and its sacrifice.

This is my revenge O India
I will never forget and forgive you
I will raise many such more daughters and sons

They will never let your cruel intentions come true.

They will walk tall; They will be in your face
Proving we survived against all odds
They will not demolish themselves ashamed by your lies
But will stand eternally in Guru's grace.

We will be a strong Nation, We will be sovereign
You cannot stop us, The game has just begin.
For you see,

We are the people of our own destiny, of spirit and of
freedom

We have wings we roam everywhere,
But,

We also have roots in truth and perfection.
We have roots only in truth and perfection.

References:

- [1] Follower of a mystic sect of Islam
- [2] Living the life completely in tune with the Guru's teachings
- [3] Name of the 3 day long Army Operation conducted by Indian Govt. Harimander Sahib (AKA Golden Temple) and 37 other Sikh shrines were attacked by modern artillery; thousands of innocents were killed
- [4] Temple of the Divine: Commonly known as Golden Temple the most revered Sikh Center of worship established in 16th Century where tens of thousands of devotees worship everyday
- [5] Congregation / Worshippers
- [6] The fifth Guru of Sikhs – Martyred by Mughal Emperor of India - Jahangir for exercising and propagating freedom of religion and beliefs
- [7] The Pool surrounding Harimander Sahib
- [8] Sant Jarnail Singh Khalsa (Bhindrawale) – Revered Leaders of the Sikhs who instilled pride in Sikhs and called for action towards injustice and oppression
- [9] Sikh Youth was rounded up and killed in Punjab in well disguised fake encounters for 10 years post BlueStar. Estimates exceed 250,000
- [10] Philosophy of Supremacy of the ruling Brahman class
- [11] Satwant Singh and Beant Singh – Avenged the attack on Harimander Sahib and killing of uncountable innocent Sikhs by killing Indira Gandhi the Prime Minister of India who masterminded the attack.

SIKHISM (SIKHI)

A Religion that goes beyond religion
Jarnail Singh, Australia

ABSTRACT

It is often said that different religions in this world are only different ways people take to reach the same destination. It is like saying that God is sitting in some central place and people of different religions are heading towards it from different directions taking different routes. Is this true or false? Do people invariably have to take different routes to reach their destination? Guru Nanak challenged this concept and said that there is only one way leading towards God, and we are all required to walk this way irrespective of the religion we belong to or not. What is that one way? An attempt has been made in the following lines to explain and understand the religion or way revealed by Guru Nanak. It is the way that transcends all religions.

DISCUSSION: NAME

Let us knock at the door and start with the name. Sikhism is unique in its name. Its name tells a lot about it. One just has to ponder about and compare it with the names of other religions of the world. Sikhism is the common but inappropriate translation of the Punjabi word *Sikhi*. While the word Sikhism connotes a set of philosophical principles that Sikhs follow, the Punjabi word *Sikhi* emphasizes more on the process of learning those principles and becoming a Sikh. Now compare this name with the names of other major world religions. Christianity is named after Jesus Christ. Christ means messiah or prophet. Buddhism is named after Gautam Buddha. Buddha means the enlightened. Both Christ and Buddha were not the original names of Jesus and Gautam, respectively, but these are the titles showered upon them by their followers. Hazrat Mahammad named his religion as Islam. Islam means to resign to the will of God [1]. The word Hinduism does not tell anything about the Hindu religion. It is more geographical than philosophical as it is derived from the name of the river Indus [2]. Sikhism is the only religion that derives its name from its followers and not from its originators or the place where it originated. It is the only religion whose name lays more emphases on the process of 'becoming' than on 'being'. The name 'Sikhism' or 'Sikhi' is suggestive of the underlying philosophy of the religion revealed by Guru Nanak. Sikh means a student or pupil and *Sikhi* means the state of being a Sikh or student. The name suggests that Sikhism as a religion is not merely focusing on the destination but gives due importance to the way as well. This is fundamental to the understanding of Sikhism.

But as Shakespeare has said what is there in the name of a rose, what matters at the end of the day is the smell of the rose. Does Sikhism have the smell or fragrance that matches and justifies its name? To find out an answer to this question, we shall have to dig deep into the philosophy and history of Sikhism.

CONCEPT OF ONENESS

Sikhism is a monotheistic religion but with a difference. It carries the theory of oneness to its logical conclusions. Christianity and Islam are also monotheistic religions, but they have limited this monotheism to oneness of God only. In contrast to this Sikhism carries this concept to much greater and logical conclusions. Guru Nanak explains his concept in detail in the following verse.

ਦਰਸਨ ਕੀ ਪਿਆਸ ਜਿਸੁ ਨਰ ਹੋਇ ॥ ਏਕਤੁ ਰਾਚੈ ਪਰਹਰਿ ਦੋਇ ॥
 ਦੂਰਿ ਦਰਦੁ ਮਥਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਖਾਇ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੂਝੈ ਏਕ ਸਮਾਇ ॥ ੧ ॥
 ਤੇਰੇ ਦਰਸਨ ਕਉ ਕੋਤੀ ਬਿਲਲਾਇ ॥ ਵਿਰਲਾ ਕੋ ਚੀਨਸਿ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਮਿਲਾਇ
 ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
 ਬੋਦ ਵਖਾਣਿ ਕਹਹਿ ਇਕੁ ਕਹੀਐ ॥ ਓਹੁ ਬੋਅੰਤੁ ਅੰਤੁ ਕਿਨਿ ਲਹੀਐ ॥
 ਏਕੋ ਕਰਤਾ ਜਿਨਿ ਜਗੁ ਕੀਆ ॥ ਬਾਝੁ ਕਲਾ ਧਰਿ ਗਗਨੁ ਧਰੀਆ ॥ ੨ ॥
 ਏਕੋ ਗਿਆਨੁ ਪਿਆਨੁ ਪੁਨਿ ਬਾਣੀ ॥ ਏਕੁ ਨਿਰਾਲਮੁ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ॥

ਏਕੋ ਸਬਦੁ ਸਚਾ ਨੀਸਾਣੁ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣੈ ਜਾਣੁ ॥ ੩ ॥
 ਏਕੋ ਧਰਮੁ ਦ੍ਰਿੜੈ ਸਚੁ ਕੋਈ ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਪੂਰਾ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਸੋਈ ॥
 ਅਨਹਦਿ ਰਾਤਾ ਏਕ ਲਿਵ ਤਾਰ ॥ ਓਹੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਵੈ ਅਲਖ ਅਪਾਰ ॥ ੪ ॥
 ਏਕੋ ਤਖਤੁ ਏਕੋ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ॥ ਸਰਬੀ ਥਾਈ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ॥
 ਤਿਸ ਕਾ ਕੀਆ ਤਿਭਵਣ ਸਾਹੁ ॥ ਓਹੁ ਅਗਮੁ ਅਗੋਚਰੁ ਏਕੰਕਾਰੁ ॥ ੫ ॥
 ਏਕਾ ਮੂਰਤਿ ਸਾਚਾ ਨਾਉ ॥ ਤਿਥੈ ਨਿਬੜੈ ਸਾਚੁ ਨਿਆਉ ॥
 ਸਾਚੀ ਕਰਣੀ ਪਤਿ ਪਰਵਾਣੁ ॥ ਸਾਚੀ ਦਰਗਹ ਪਾਵੈ ਮਾਣੁ ॥ ੬ ॥
 ਏਕਾ ਭਗਤਿ ਏਕੋ ਹੈ ਭਾਉ ॥ ਬਿਨੁ ਭੈ ਭਗਤੀ ਆਵਉ ਜਾਉ ॥
 ਗੁਰ ਤੇ ਸਮਝਿ ਰਹੈ ਮਿਹਮਾਣੁ ॥ ਹਰਿ ਰਸਿ ਰਾਤਾ ਜਨੁ ਪਰਵਾਣੁ ॥ ੭ ॥
 ਇਤ ਉਤ ਦੇਖਉ ਸਹਜੇ ਰਾਵਉ ॥ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਠਾਕੁਰ ਕਿਸੈ ਨ ਭਾਵਉ ॥
 ਨਾਨਕ ਹਉਮੈ ਸਬਦਿ ਜਲਾਇਆ ॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਸਾਚਾ ਦਰਸੁ ਦਿਖਾਇਆ
] 8] 3] ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੧, ੫-੧੧੮੮

Millions seek the truth but only those who imbibe wisdom of the revealed word get it. The seeker if driven by the thirst for the vision of Truth should abdicate duality and become absorbed in the One supreme Lord. This results in elimination of all pains of duality. Religious books say God is one, who is limitless and unknowable. There is only One God who creates and sustains this universe. There is only One philosophy pertaining to God and it is enshrined in the revealed word that comes from the Guru. There is only one religion or way that is/was required to be followed in all times. A person, who with the help of the Guru, gets in tuned for every moment of his life, to the reality of One God, realizes the infiniteness of the One supreme lord. There is only One supreme Kingdom and one Supreme King who rules everywhere and judges us all on the same criterion. His creation is his only One pictures and his name is true. There is only One way, the love of God, which breaks the cycle of birth and death. The person who follows the wisdom of the Guru, lives like a guest in this world, gets rid of his/her ego, and worships only One God.) AGGS, M 1, p 1188

From the above it is clear that in Sikhism the concept of One God has been extended to its logical conclusions. It has been extended to humanity. It has been extended to Guru. It has been extended to knowledge. It has been extended to religion. The thread of logic runs like this. God is One who is fearless, has no hostility towards any one; and It creates and sustains this cosmos. This means that all of us are Its children and are equal in all rights and duties. Further given that the God is one and is fearless and has no enmity or malice towards any one, there can not be more than one criterion by which It judges us all. This means there can not be more than one philosophy or knowledge pertaining to God. And if there is only one philosophy, there will be only one Guru who carries the flame of this knowledge. Now if Guru is one, then it can not be a person, it has to be a Sabd, the revealed word, the divine knowledge. All this trickles down to the conclusion that there can not be more than one religion in this world.

It will be in order here to quote some more verses from the AGGS to substantiate this concept of oneness preached by the Sikh Gurus. This will also show that above verse is not just a one off example, but the entire AGGS is full of verses that corroborate this concept. Sikhism is so loud and clear about the oneness of God that AGGS starts with digit one as adjective for God and it has been repeatedly reiterated in the ensuing 1428 pages. Some examples are given below.

ਹਰਿ ਇਕੋ ਦਾਤਾ ਵਰਤਦਾ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੩, ਪ - ੩੬.

There is no one else but God alone who pervades every where and looks after us. AGGS, M 3, p 36.

ਇਕੁ ਪਛਾਣੂ ਜੀਅ ਕਾ ਇਕੋ ਰਖਣਹਾਰੁ ॥ ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੫, ਪ - ੪੫
The One Lord knows us all and is the only one Savior for us all. AGGS, M 5, p 45.

ਤੂੰ ਸਾਝਾ ਸਾਹਿਬੁ ਬਾਪੁ ਹਮਾਰਾ ॥ ਨਉ ਨਿਧਿ ਤੇਰੈ ਅਖੁਟ ਭੰਡਾਰਾ ॥
ਜਿਸੁ ਤੂੰ ਦੇਹਿ ਸੁ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਵੈ ਸੋਈ ਭਗਤੁ ਤੁਮਾਰਾ ਜੀਉ ॥ ੨ ॥
ਸਭੁ ਕੋ ਆਸੈ ਤੇਰੀ ਬੈਠਾ ॥ ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਤੂੰਹੈ ਵੁਠਾ ॥
ਸਭੇ ਸਾਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨਿ ਤੂੰ ਕਿਸੈ ਨ ਦਿਸਹਿ ਬਾਹਰਾ ਜੀਉ ॥ ੩ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੫, ਪ - ੯੭

O God you are our Father and you have inexhaustible treasures, but only those of us get, to whom you give. Every one has hopes on You and You dwell in all hearts. We are all shareholders and no one is an outsider. AGGS, M 5, p 97
And the entire humanity is required to take guidance from the Sabd Guru. During his debate with the Sidhs [6], Guru Nanak was asked the question who is his Guru. This question and his answer are recorded in his famous verse on Sidh Ghost:

ਕਵਣ ਮੂਲੁ ਕਵਣ ਮਤਿ ਵੇਲਾ ॥ ਤੇਰਾ ਕਵਣੁ ਗੁਰੂ ਜਿਸ ਕਾ ਤੂੰ ਚੇਲਾ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੧, ਪ - ੯੪੨

The Sidhs ask Guru Nanak, what is the root that sustains life and what is this life meant for? Who is your Guru that you follow as disciple. AGGS, M 1, p 942.

ਪਵਨ ਅਰੰਭੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮਤਿ ਵੇਲਾ ॥ ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੧, ਪ - ੯੪੩

Guru Nanak replies air sustains this life and this life is an opportunity to follow the teachings of the True Guru. The revealed Word, the Sabd, is my Guru and focused attention is the disciple. AGGS, M 1, p 943.

It is important to note that Guru Nanak has also explained who the disciple in his answer to the Sidh is. It is attentive mind who follows the teaching of the Guru. That is reason he chose the name Sikh (which means the pupil or the student) for his followers. This concept of Sabd Guru as declared by Guru Nanak has been further strengthened by Guru Amardas as follows:

ਇਕਾ ਬਾਣੀ ਇਕੁ ਗੁਰੁ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ॥

ਸਚਾ ਸਉਦਾ ਹਟੁ ਸਚੁ ਰਤਨੀ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰ ॥ ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੩, ਪ - ੬੪੬
.There is only One Guru and same thought or philosophy emanates from the revealed word full of jewels of wisdom. AGGS, M 3, p 646

Now the logical question that follows is that if the entire humanity is to follow the same religion then what is that religion? Is it Sikhism? My answer to this question is both yes and no. The answer is yes if you look at the theory and practice of Sikhism during the times of Sikh Gurus and a few decades after that. Roughly this period will stretch from 1469 (the birth year of Guru Nanak, the first Guru in Sikhism) to early eighteenth century. The answer is no if you look at the way Sikhism is preached and practiced today by majority of the well established but unauthorized (scripturally) priestly class that has captured the centre stage in Sikhism. I must add here that this One religion is not the monopoly of followers of any particular religion of this world. This will become more lucid and clear as we advance further in our discussion. Sikhism does explain in detail what this religion is. How do we get attached to this religion? What is this religion?

THE ONE RELIGION

Let us go through some of the verses of the AGGS to get an answer to the questions we have raised above. Guru Nanak tells us that the first and foremost thing to do to get attached to this religion is to listen, accept and adopt wisdom of Guru as a way of our life. Guru Nanak explains it in Jap, the first verse in the AGGS, which is universally considered to be the quintessence of the AGGS.

ਮੰਨੈ ਮਗੁ ਨ ਚਲੈ ਪੰਥੁ ॥ ਮੰਨੈ ਧਰਮ ਸੇਤੀ ਸਨਬੰਧੁ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੧, ਪ - ੩

If you accept and follow the wisdom of the Guru, you do not go astray on to different paths, but get attached to religion. AGGS, M 1, p 3.

What should we accept and follow has been made clearer by Guru Amardas, the third Sikh Guru, in his following verse:

ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਨਿਆ ਕਰਣੀ ਸਾਰੁ ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਨਿਆ ਮੋਖ ਦੁਆਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਨਿਆ ਪਰਵਾਰੈ ਸਾਧਾਰੁ ॥ ੮ ॥ ੧ ॥ ੩ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੩, ਪ - ੮੩੩

Acceptance and adoption of wisdom of Guru as your way of life is the essence of everything and it opens the door of salvation. AGGS, M 3, p 833.

In Jap Guru Nanak describes five stages of the spiritual development of a person. It is worth noting that religion is the first stage and is followed by Knowledge, Hard work, Blessing and Truth. A person becomes religious and gains knowledge about the reality of life by accepting the wisdom

of his Guru; works hard and applies this knowledge in every fields of his life; which entitles him to the blessings of God and he/she gets the vision of ultimate Truth.

Given below are ten more quotes from the AGGS on this subject. After going through these quotes it will be easy for us to capture an idea of the One religion that Guru Nanak refers to in the quote from page 1188 of the AGGS given in the earlier part of this write up:

ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਸੰਤੋਖੁ ਰੁਖੁ ਧਰਮੁ ਫਲੁ ਫਲੁ ਗਿਆਨੁ ॥
ਰਸਿ ਰਸਿਆ ਹਰਿਆ ਸਦਾ ਪਕੈ ਕਰਮਿ ਧਿਆਨਿ ॥
ਪਤਿ ਕੇ ਸਾਦ ਖਾਦਾ ਲਹੈ ਦਾਨਾ ਕੈ ਸਿਰਿ ਦਾਨੁ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੧, ਪ - ੧੪੭

Guru is the tree of contentment; religion is its flower that matures into the fruit of knowledge. This tree is evergreen as it is irrigated by love of God; the good deeds ripen the fruits. To eat this fruit is the greatest gift of life. AGGS, M 1, p 147.

ਅਉਖਧ ਮੰਤ੍ਰੁ ਤੰਤ ਸਭਿ ਛਾਰੁ ॥ ਕਰਣੈਗਾਰੁ ਰਿਦੇ ਮਹਿ ਧਾਰੁ ॥ ੩ ॥
ਤਜਿ ਸਭਿ ਭਰਮ ਭਜਿਓ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਅਟਲ ਇਹੁ ਧਰਮੁ
॥ ੪ ॥ ੮੦ ॥ ੧੪੯ ॥ ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੫, ਪ - ੧੯੬

Remember God, the creator, in your heart; abdicate recitation of Mantras and rituals of Tantriks. Do not be in doubt, meditate on God. This is the eternal and everlasting religion. AGGS, M 5, p 196.

ਇਸੁ ਜੁਗ ਕਾ ਧਰਮੁ ਪੜਹੁ ਤੁਮ ਭਾਈ ॥ ਪੂਰੈ ਗੁਰਿ ਸਭ ਸੋਝੀ ਪਾਈ ॥
ਐਥੈ ਅਗੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਖਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਾਮ ਪੜਹੁ ਮਨਿ ਕਰਹੁ ਬੀਚਾਰੁ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਮੈਲੁ ਉਤਾਰੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਵਾਦਿ ਵਿਰੋਧਿ ਨ ਪਾਇਆ ਜਾਇ ॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਫੀਕਾ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸਚਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥ ੨ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੩, ਪ - ੨੩੦

Learn the religion of your time from the true Guru. It helps you everywhere. Peruse and deliberate on the name of God. It will cleanse your heart. You can not learn this religion by indulging in useless discussions. Instead it will harm your mind and body. Absorb you mind in the name of God, through the words of the Guru. AGGS, M 3, p 230.

ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ਼੍ਰੇਸਟ ਧਰਮੁ ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮੁ ॥
ਸਗਲ ਕ੍ਰਿਆ ਮਹਿ ਉਤਮ ਕਿਰਿਆ ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਦੁਰਮਤਿ ਮਲੁ ਹਿਰਿਆ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੫, ਪ - ੨੬੬

The best amongst all religion is to remember God and be honest in deeds. The best thing we can do is to cleanse our heart by keeping the company of good people.) AGGS, M 5, p 266.

ਇਹੁ ਸਰੀਰੁ ਸਭੁ ਧਰਮੁ ਹੈ ਜਿਸੁ ਅੰਦਰਿ ਸਚੇ ਕੀ ਵਿਚਿ ਜੋਤਿ ॥
ਗੁਰਜ ਰਤਨ ਵਿਚਿ ਲੁਕਿ ਰਹੇ ਕੋਈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੇਵਕੁ ਕਵੈ ਖੋਤਿ ॥
ਸਭੁ ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਪਛਾਣਿਆ ਤਾਂ ਇਕੁ ਰਵਿਆ ਇਕੋ ਓਤਿ ਪੋਤਿ ॥
ਇਕੁ ਦੇਖਿਆ ਇਕੁ ਮੰਨਿਆ ਇਕੋ ਸੁਣਿਆ ਸੁਣਣ ਸਰੋਤਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹਿ ਤੂ ਸਚੁ ਸਚੇ ਤੇਰੀ ਹੋਤਿ ॥ ੧੬ ॥

ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੪, ਪ - ੩੦੯

This body is the arena of religion and has the light of God in it. The priceless jewels hidden in it are discovered by a person who takes advice from the Guru and realizes that God pervades everywhere. That person now sees, listens to and accepts the existence of One God everywhere. AGGS, M 4, p 309.

ਧਰਮੁ ਭੂਮਿ ਸਤੁ ਬੀਜੁ ਕਰਿ ਐਸੀ ਕਿਰਸ ਕਮਾਵਹੁ ॥
ਤਾਂ ਵਾਪਾਰੀ ਜਾਣੀਅਹੁ ਲਾਹਾ ਲੈ ਜਾਵਹੁ ॥ ੮ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੧, ਪ - ੪੧੮

If you plant the seeds of truth in the soil of religion and reap the harvest, only then you make the true profit. AGGS, M 1, p 418.

ਕਉਨੁ ਕਰਮ ਬਿਦਿਆ ਕਹੁ ਕੈਸੀ ਧਰਮੁ ਕਉਨੁ ਫੁਨਿ ਕਰਈ ॥
ਕਉਨੁ ਨਾਮੁ ਗੁਰ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰੈ ਭਵ ਸਾਗਰ ਕਉ ਤਰਈ ॥ ੧ ॥
ਕਲ ਮੈ ਏਕੁ ਨਾਮੁ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਜਾਹਿ ਜਪੈ ਗਤਿ ਪਾਵੈ ॥
ਅਉਰ ਧਰਮ ਤਾ ਕੈ ਸਮ ਨਾਹਿਨਿ ਇਹੁ ਬਿਧਿ ਬੇਦੁ ਬਤਾਵੈ ॥ ੨ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੯, ਪ - ੬੩੨

What education should I take? What deeds should I do to achieve the goal of my life? To cherish the remembrance of God in my heart is the answer that is given in the religious books. AGGS, M 9, p 632.

ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਹਰਿ ਜਾਪੁ ॥ ਬਿਨਸੈ ਸਗਲ ਸੰਤਾਪੁ ॥
ਬੈਰੀ ਸਭਿ ਹੋਵਹਿ ਮੀਤ ॥ ਨਿਰਮਲੁ ਤੇਰਾ ਹੋਵੈ ਚੀਤ ॥ ੨ ॥
ਸਭ ਤੇ ਉਤਮ ਇਹੁ ਕਰਮੁ ॥ ਸਗਲ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ਼੍ਰੇਸਟ ਧਰਮੁ ॥
ਹਰਿ ਸਿਮਰਨਿ ਤੇਰਾ ਹੋਇ ਉਧਾਰੁ ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕਾ ਉਤਰੈ ਭਾਰੁ ॥ ੩ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੫, ਪ - ੮੯੫

Remember God while doing your daily chores of life. All agonies will vanish from your life. Your mind will become pure and clear, no one will be an enemy any more. This is the best deed one can do and this is the best religion. Remember God all the time and this will cleanse your mind from the dirt collected for ages. AGGS, M 5, p 895.

ਕਰਮ ਪੇਡੁ ਸਾਖਾ ਹਰੀ ਧਰਮੁ ਫਲੁ ਫਲੁ ਗਿਆਨੁ ॥
ਪਤ ਪਰਾਪਤਿ ਛਾਵ ਘਣੀ ਚੂਕਾ ਮਨ ਅਭਿਆਨੁ ॥ ੨ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੧, ਪ - ੧੧੬੮

Your deeds are the tree that blossoms into flowers of religion that matures into fruits of knowledge. It has a dense cooling shade as it gets us rid of the heat of ego. AGGS, M 1, p 1168.

ਨਿਰਮਲ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ ਬਹੁ ਕੀਨੇ ਨਿਤ ਸਾਖਾ ਹਰੀ ਜੜੀਜੈ ॥
ਧਰਮੁ ਫਲੁ ਫਲੁ ਗੁਰਿ ਗਿਆਨੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਬਹਕਾਰ ਬਾਸੁ ਜਗਿ ਦੀਜੈ ॥ ੫ ॥
ਏਕ ਜੋਤਿ ਏਕੋ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਸਭ ਬ੍ਰਹਮ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਇਕੁ ਕੀਜੈ ॥
ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਸਭ ਏਕੋ ਹੈ ਪਸਰੇ ਸਭ ਚਰਨ ਤਲੇ ਸਿਰੁ ਦੀਜੈ ॥ ੬ ॥
ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੪, ਪ - ੧੩੨੫

The pure unselfish deeds make the tree sprout into green

branches. It blossoms into the flowers of religion and gives fruit of knowledge. AGGS, M 4, p 1325.

From the above quotations we can deduce some of the attributes of the One religion we are talking about. Religion has been described as blossom of a tree. This tree is the advice of True Guru and it is planted in the soil of human body. Once this tree is nourished carefully, the blossoms ripen into fruits of knowledge. To nourish this tree, we are required to believe in One God and remember him all the time by following the wisdom/advice of the Guru. Further the fruit of knowledge from this tree is the best possible diet for our spiritual health. How do we eat this fruit? When we apply and follow this knowledge in our daily life we eat this fruit. The above may sound very vague and poetic. But Sikhism has given this theory a very practical shape in the form of three cardinal principles of Sikh way of life. These are *Nam Japo* (Remember God), *Kirat Karo* (Work honestly) and *Vand Shako* (share your earnings with the needy). This is the most comprehensive and simple philosophy of life ever given. The three components of this philosophy go together and if applied separately are vulnerable for distortion and misuse. The true way of life is to work honestly while nourishing love for God in your mind, being socially active and sharing your earnings with those who are unlucky and need your help.

A couple of things are worth noting before we advance to the next step of this discussion. Religion is the sum of actions of a human being while living in this world. An action that is done in isolation, far from this world hiding somewhere in the caves, does not qualify to be a religious act in Sikhism. It is for this reason that human body has been called a rare gift and a rare opportunity. Religion of a person is what he or she does while living as a human being on this earth. It is not any ritual performed by any one on behalf of us. Human body is the playground of our actions and only our actions determine what we achieve in this life. Guru Ramdas makes it clearer in the following verse:

ਇਹੁ ਸਰੀਰੁ ਕਰਮ ਕੀ ਧਰਤੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਥਿ ਮਥਿ ਤਤੁ ਕਢਈਆ ॥

ਲਾਲੁ ਜਵੇਹਰ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਗਾਸਿਆ ਭਾਂਡੈ ਭਾਉ ਪਵੈ ਤਿਤੁ ਅਈਆ ॥ ੨ ॥

ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੪, ਪ - ੮੩੪

Human body is the field where a person who follows advice of his/Guru works hard to obtain the priceless jewels of Name of God. AGGS, M 4, p 834.

“Working hard” means to do good deeds while living in this world. Guru Nanak has explained it in very simple words in this verse:

ਵਿਚਿ ਦੁਨੀਆ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ ॥ ਤਾ ਦਰਗਹ ਬੈਸਣੁ ਪਾਈਐ ॥

ਕਰੁ ਨਾਨਕ ਬਾਹ ਲੁਡਾਈਐ ॥ ੪ ॥ ੩੩ ॥ ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੧, ਪ - ੨੬

Do good deeds here in this world and be happy in the court of God. AGGS, M 1, p 26.

Guru Amardas advises the Yogi to search for truth in city of his body instead of wandering about in jungles and caves:

ਕਾਇਆ ਨਗਰੀ ਮਹਿ ਮੰਗਣਿ ਚੜਹਿ ਜੋਗੀ ਤਾ ਨਾਮੁ ਪਲੈ ਪਾਈ ॥ ੩ ॥

ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੩, ਪ - ੯੦੯

Hey Yogi! You will find God if you go to the city of your body. AGGS, M 3, p 909.

Secondly religion is not the end product; it is only a means to an end. It is the blossom not the fruit. It is up to God to bless these flowers to mature into fruits. God is the ultimate judge of whatever we do. Religion is only the first step of your journey towards God. There are miles and miles to go before we earn to enjoy the sleep of eternal bliss. Since God is the ultimate judge, it ensures that no ritual passes as religious act or good deed. There is a major difference between rituals and good deeds. Good deeds are selfless acts while rituals are acts with motives. Besides, rituals are performed to force God to grant personal favors. It is for this reason that it has been stated in AGGS that even if a person becomes religious for a selfish reason, he/she ends up as a loser.

ਧਰਮੀ ਧਰਮੁ ਕਰਹਿ ਗਾਵਾਵਹਿ ਮੰਗਹਿ ਮੋਖ ਦੁਆਰੁ ॥

ਅ ਗ ਗ ਸ, ਮ ੧, ਪ - ੪੬੯

The religious person loses everything if he/she performs religious acts for a motive. AGGS, M 1, p 469.

God is the supreme judge who is fearless, without hatred or malice towards anyone, and judges all our deeds without any prejudice or favor. It permeates everywhere and Its command runs over every nook and corner of this world. Religion is not just what we do within the four walls of a church, a mosque, a temple, a Gurdwara or any other religious place. Wherever and whatever we do in our life on this earth is part of our religion and we will be judged upon this. That is reason Guru Nanak called the whole earth a Dharmsal (a place for learning religion) while describing the first stage (religion) in the development of a person's spiritual life mentioned in the earlier part of this write up[5].

Now the question is do we have to become a Sikh to adopt this One religion. You don't have to become a Sikh, a Christian, a Muslim or any other religion to practice this One religion. You can practice this religion while being a member of any or none of these. However once a person starts practicing this religion he or she becomes a unique personality. He or she will no longer be an ordinary Christian, Muslim, Hindu or Sikh. Sikhism has captured this uniqueness as a philosophy.

CONCLUSIONS

- There is only one God and all of us are Its children and have equal rights and duties.

- There is only One Guru in this world and it is the Sabd or Knowledge
- All of us will be judged in the Court of Justice (God) according to what we do in our life.
- So the only way to be rewarded in the Court of Justice (God) is to work honestly, remember God all the time and share virtues (wisdom/knowledge and wealth) with those who are unlucky.
- This is the only religion in this world, which has universally acceptable principles by the humanity of the Modern Science Age, to be adopted and adhered to.

REFERENCES

- 1 Singh, (Bhai) Kahn. 1981. *Mahan Kosh* (Punjabi). Bhasha Vibhag, Punjab, Patiala, India. Page 119
 - 2 Ibid Page 275
 - 3 AGGS = Aad Guru Granth Sahib. 1983 (reprint). Publishers: Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee, Amritsar. (M = Mahla, i.e., succession number of the Sikh Gurus to the House of Guru Nanak, p = Page of the AGGS).
 - 4 The translations of quotes from AGGS are not literal translation. Instead an effort has been made to convey the underlying thought in simple language
 - 5 Interestingly Dharmal was also the original name of Sikh place of worship. It was only during the times of sixth Sikh Guru that it came to be known by its present name Gurudwara.
- [This article first appeared in Understanding Sikhism Res. J. Vol 8, No. 1: pages27-31, 2006. Ed.]

THE GRANTHI AND THE GURDWARAS

Suaran Singh, Malaysia, ssbalia@hotmail.com

The Granthi and the Gurdwara are two subjects that are in the news these days but alas more often than not over one controversy or another. Sometimes these controversies lead to violence, court-case or just some hula baloo with the expression of hope that things will improve in the future. Nothing of the hoped for improvement is noticed though and the situation remains unresolved to continue in its spasmodic ways. It is hoped therefore that this discussion will arouse some interest in these matters to highlight the deficiencies and find ways to make improvements.

The Granthi Enigma

It is often heard it said, sometimes with pride, that there are no priests or a priestly class among the Sikhs. Indeed the Sikh doctrine exhorts man to get connected with his Creator through good deeds and by constantly remembering Him. The way is shown by our eternal universal Guru, the Sri Guru Granth Sahib. We do not need any other person to act on our behalf. But, then how did a Granthi in the present times come to assume a position akin to a Priest in other religions? This priesthood business has given rise to posts of High Priests, Head Priest and Jathedars of Takhts who now lord over the Sangat whom they are supposed to serve. A look-back at history should help to clear the haze over this seemingly paradoxical and disturbing situation.

In the contemporary literature prior to about 1715, the word "Granthi" is hard to come by. Other words which may be of a comparable nature, like Giani, brahmgiyani, saadh, sant, sewadar, mahant are quite common. In the few instances where this word is used, it is merely to denote a person in possession of the Granth Sahib or one who reads the Granth Sahib. Obviously, the post of "Granthi" as we know it today is of a later origin.

Mahants

History tells us that from about 1715 to 1765, the Sikhs passed through a perilous period of terrible persecution aimed at their total annihilation. Their fight for survival is one of the most heroic chapters in world history. They lived literally on the saddles of their horses. In such a situation their religious places were left unattended, and these with all the paraphernalia came into the hands of Mahants of the Udasi, Nirmalas and Sadhu orders. These recluses had only a superficial connection with Sikhs and remained unmolested by the Mughal governments. Their beliefs and culture being mainly based on Hindu Vedas, Shastras etc. were clearly contrary to Sikh teachings. As a result, all the Hindu practices like, caste system, idol worship, meaningless rites and rituals from which our Gurus had saved us, came back into our society and system to haunt us to this day - Sikhs began to be portrayed and treated as a Hindu sect. Not only did the Sikh religion suffer a terrible setback, the Punjabi language and the Gurmukhi script too were pushed into the back ground!

Strangely, these Mahants continued misleading the common people without any sort of intervention even when the Sikhs became the Rulers of the land. The too liberal rule allowed the Hindu Dogras and Brahmins to have unrestrained control of the administration that proved to be a mistake of colossal magnitude. Venerated by the Dogras, the Mahants consolidated their position. Waxing fat on the offerings of the ignorant people and with official patronage they boldly assumed the position of superiority in religious affairs of the Sikhs. Being the learned ones among the mostly illiterate masses, they had a free hand to mutilate, adulterate and interpolate Sikh history and religious literature with Hindu beliefs, cultism, mythology, etc. Education was in their realm too and their students spread the false beliefs all around, so much so that until today there remain such schools of thought among the Sikhs with deep rooted un-Sikh beliefs. Although the renaissance that took place through the efforts of the Singh Sabha movement managed to clean up much of the dross from the literature on Sikhism there still remain enough material to cause divisions and enmity among the Sikhs. In this age of advances in knowledge and science, the intellectuals who rightly believe in the total supremacy of Sri Guru Granth Sahib in all matters concerning Sikhism are faced with opposition from those of blind-faith in the false teachings

and fake writings on Sikh Gurus. They close their eyes to reason and logic!

Then came the occupation of Punjab in 1849 by the Machiavellian British. In their wake followed the Christian missionaries who cheekily proclaimed that Sikhism was dying and that soon the Sikhs could be seen only in the museum. Kudos to the Sikhs though whose unflinching faith in the Khalsa spirit saved them from the brazen onslaught; and even proliferate strongly in the almost a hundred years of British rule in Punjab; the dream of the missionaries remained just that - a dream!

Following in the foot steps of the missionaries another enemy took shape – an upstart abusive and belligerent Hindu organization, the fanatical Arya Samaj. This vicious twin attack served as a shot in the arm which finally awoke the Sikhs from their long, deep slumber. At long last the brave and intelligent among them stood up to challenge these enemies at the door steps.

The Singh Sabha

It fell to the lot of the Singh Sabha of 1879 to fight for the renaissance and uplift of Sikhism. Very powerful entrenched forces put up every hurdle they could think of to block their advance but the valiant fighters fought on undaunted and achieved a good measure of success. The momentum of the Singh Sabha movement led to the formation of the Khalsa Dewan and the Akali agitations to free the Sikh religious places from the clutches of the corrupt mahants who were backed by the British government. During this period the great Sant Attar Singh of Mastuana and his sewadar Sant Teja Singh, MA, LLB, AM (Harvard), contributed in no small measure to the spread of Sikhism, building of educational institutions and Gurdwaras in India as well as in foreign countries. Teja Singh was perhaps the first Sikh to take part in an international conference on religions when he took part in the one held in Berlin, Germany in the early 1900s.

The Proliferation of Granthis

The S.G.P.C. in 1926 took over the management of all the Gurdwaras which the Akalis had freed from the clutches of the mahants. This was the beginning of the granthis coming to prominence as sewadars in the Gurdwaras. The first Granthis or Sewaks were reputed to be those imbued with the spirit of selfless service, were pious and honest people. Their devotion to sewa for the Guru and the Sikh Panth is remembered to this day with great respect.

In Malaya (now known as Malaysia) to where a large number of Sikhs migrated at the close of the 19th century and the early 20th century, the spirit and influence of the Singh Sabha, the Khalsa Dewan and the Akali agitations were very much in evident. Wherever the Sikhs went, they took their

Guru Granth Sahib with them. Soon Gurdwaras were built where the Sikhs themselves took turns to do the prayers. All of them participated in doing Langar and other sewa. When more Gurdwaras sprang up, some Sikhs out of love of service volunteered to look after the Gurdwara. Where a granthi was appointed, the only benefits he received were board and lodging and a nominal wage. All the offerings and donations went straight to the Gurdwara account.

A few cases can be cited as illustration of the spirit of contentment, honesty and piety of the granthis of those days:

Baba Sohan Singh Ji, granthi, Gurdwara Malacca, was one day just about to start eating his meal when the sewadar who cooked the food informed him that he had to use the ghee from the Gurdwara stock as Babaji's own stock had run out. Babaji at once put down the morsel he was holding in his fingers, gave the sewadar the money to buy ghee there and then and put back what he had taken from the Gurdwara stock. Only when this was done did he resume his meal. In those days, the granthis used to go from house to house for collection of funds for the Gurdwaras. There were a few of them who refused any food or drinks while on their rounds. In case they were forced to take anything by someone, on return to the Gurdwara they without fail would put the equivalent cost of what they had taken, into the Guru's golak. The Sangat was so faithful that they would not miss a chance to attend the Darbar and hear the bani attentively. Kirtan was what some call "jotian de shabad" with dholaki, (drum), cymbals, chamta and khartals. Sitting on the floor, they sang in chorus with the whole sangat's participation. These holy congregations continued to 1970. Thereafter, the system gradually began to change. The humble selfless service gave way to a new breed of people who took to the post of Granthi for the sole purpose of amassing money.

The Modern Granthi

In the modern world, money is taken to be the principal factor in life. The cherished values of the past like contentment, piety and nishkam sewa have taken wings and flown away to oblivion. Kirtan, Paath and other religious services have come to be treated like some art performance or stage show. Granthis and kirtan singers can be termed mercenary minstrels with only one mission – fleece as much money as they can from the gullible sangat. Sikhs largely have lost touch with their personal cardinal spiritual need to say their own prayers. They have taken to the easy but ridiculous and improper way of passing on their responsibility to the granthi as a stand in for them. All you need to do is to give money to the granthi for prayers or ardas and the deed is done even if you are not present personally. It is sad to see such acts of omission and commission being allowed by the management committees who seem to be concerned only with filling their coffers; measuring their success on the strength of their collections.

Maryada

The SGPC has issued a set of Maryada to be followed by all Sikhs in the conduct of their religious duties. Although it is not conclusive yet, it does provide a reliable guidance on matters of practice and beliefs of Sikhism. It is a document of vital importance and cannot be ignored. But the granthis coming from varied schools of thought bring their own system with them which may not be in conformity with the Panthic Maryada. There is no standard code which is followed often leading to confusion, criticism, and quarrels. The million dollar question now is whether there is any trustworthy Sikh supreme body in existence with enough credibility and power to provide the necessary leadership? When the SGPC was formed way back in 1920s, it commanded such respect that Sikhs were prepared to lay down their lives on any cause taken up by the SGPC. At present it is in tatters and by default has lost its trust and leadership role. The lay clergymen, the priests (granthis) with little education and even less common sense further add to the confusion by giving wrong and misleading discourses/directions.

Sheep like Actions

One characteristic that has been noticed among Sikhs is one following another like sheep without considering whether the act being followed is right or wrong. If one person buys a flower vase for the Dewan Sahib, others will follow until there is an over supply of vases. Another bright spark donates a squat seat for people to sit on; soon the place is full of such stuff as to make the Dewan look like a dumping ground. And it goes on and on.

If one granthi adds one slok from Gurbani while doing Ardas others follow with more and more quotations. In this manner, it has become customary nowadays to end the paath, kirtan, or other service with the words: "Jini Nam dhiaya gai maskat ghal..." This was not the case until the change caught on over the last two or so decades ago. One person puts a new tag: Sach Khand where previously it was simply Sukh Asan, and lo now you find Sach Khand everywhere. I am mentioning this only to make the sangat aware of the need to think carefully before acting on anything new.

The Gurdwaras

We have been able to make Gurdwaras big and beautiful but we need to have a system to choose the Jathedars and Sewadars who can live in accordance with the Sikh Code of Conduct. The election system now being followed is the main cause for much of the troubles of the community, because this system favours the egoistic, power-crazy, good for nothing parasites. It is more of a curse than a blessing. We have to find some other way. Look towards Gurbani and Guru advice to seek out a way and do it the Sikh way. There have been some discussions on this matter, for example the

following articles that have appeared in the journal The Sikh Review offer some alternatives:-

- (a) "Panch Parvan Panch Pardhan – Consensus as a Moral Imperative" by Joginder Singh Sethi – March, 2004 issue.
- (b) "Gurmat Study Circle – Essential Supplement to Gurdwara" by Harinder Kaur – December, 1999 issue.
- (c) "Election & Selection – A Plea" by Dr. Harsimran Singh - Dec. 1999

There should be no difficulty in arriving at a suitable system following the Sikh way - Seek and ye shall find. Our leading parties should get together and put a viable plan forward to the SGPC for implementation. The government laws in relation to the Gurdwaras were made when we were a subjugated people. We should be able to manage our own religious affairs without government enactment. It is up to the community to decide how to extricate our religious institutions from such a situation.

Missionary Colleges

Proper persons to fill the vacant posts of granthi are hard to come by yet more and more Gurdwaras are being built, sometimes two or three in the same vicinity. No thought is given to build a few colleges to produce well qualified missionaries and we continue to make do with whatever is available. The result is there for everyone to see. If such a college is set up, the graduates after passing can either become granthis or missionaries to suit the needs. Huge sums of money are being spent in building massive structures. With a little thought and planning colleges for missionaries can be established. We badly need properly run institutions of this nature which can be of great benefit to Sikhs and Sikhism in this modern world of knowledge and science. Such colleges had been started in the 19th century but the curriculum left much to be desired. In setting up of the college(s), it is necessary to consider the following:

- (1) The rules of the college must have safeguards against unscrupulous people creeping into the organization whether on the directorship side or teaching staff.
- (2) The education must be based on pure Sikh teachings. Hindu mythology and other false beliefs which have got mixed up by misinterpretation should be exposed for what they are; lies and fictitious stories that are alien to the Sikh religion.
- (3) Renowned intellectuals with proven honesty and knowledge, such as Sardar Gurbakhsh Singh, Kala Afghana, Sardar Joginder Singh, Editor, The Spokesman, Sardar Hardev Singh Shergill and their group can be of great assistance to help run these colleges efficiently. The management has to be carefully selected.

The Library

The younger generation of Sikhs who are proficient particularly in English need a place like a proper library where one can get advice and reading matter on Sikh history, literature and religion. Many Gurdwaras claim to have a library but it usually is no more than a stack of books without guidance, system or a quiet place to sit and read. We require proper libraries run by people with the requisite knowledge and qualifications. In the modern times every Gurdwara of consequence should strive to have a place for a properly run library to attract the youth towards their roots. This is the immediate need to save the younger generation of Sikhs from going astray through ignorance. The sooner this service can be implemented the better for the community.

Akharas

The Sikhs at one time were renowned for their physique and strength. They were recognized the world over as excellent sportsmen. Every village in Punjab once had their own champion athletes - but not any more. If there is enough area available in a Gurdwara property, attention may be given to providing a place where the younger generation can take part in healthy pursuits and this can also help in drawing them towards the Gurdwara.

Indian Independence

India got independence on the shoulders of Sikh sacrifices but what did the Sikhs get for their loyalty and effort? Persecution, imprisonment, suppression and indignity! Their old enemies, the Brahminic Arya Samaj and their coteries, took control and being the behind the scene power players in the ruling party, renewed their dirty criminal ways to force the Sikhs into their fold as a sect of Hindus. The never to be trusted Brahmin is of a cruel, cunning and a scheming lot of which we have many examples in history. Yet, the Sikhs have always fallen into their trap again and again. Will the Sikhs ever learn the lessons of history?

There is nothing common between the Hindu and the Sikh as far as religion is concerned except that Sikhism originated in India. Sikhism represents pure Truth while Hinduism is full of falsehood and make-believe; one preaches universal equality and freedom; the other is sectarian with slavish divisions, riddled with superstitions. Sikhs pray only to the One Supreme Lord of the Universe while the Hindu has the plethora of gods/goddesses and demi-gods. Idol worship is forbidden in the Sikh religion. The Hindus make arduous journeys just to prostrate and pray to the male sex organ made of stone. There are so many differences between them that there is no ground for the two to become one and yet the Brahmins continue to tell lies – claiming Sikhs as a Hindu sect. It is only the Sikh religion that can provide the correct spiritual guidance for the people of India and rid them of the slavish manipulation by the Brahmin.

The Sikhs too have been led astray by the ill-educated lay-clergy and have yet to find their bearings. It is time we got rid of this habit and turn to the really intelligent, honest Sikhs for leadership. As things stand in independent India, the Sikhs now are no better than the difficult times they faced after the loss of their kingdom in the mid 19th century.

Singh Sabha International

The Singh Sabha International has taken up from where the Singh Sabha of old left off. Once again the spirit of the movement has to be revived, presently by the Singh Sabha International based in the United States. It is slowly spreading its wings in various countries around the world. There are now more highly educated Sikhs than before and there is quite a clamour for change. What is needed if the Sikhs want to realize their real potential as a Universal faith, is to shun their ego and craze for power, petty jealousies; and help in whatever way they can, to take the movement to the pinnacles of success for the sake of our great Gurus.

On their part, the SSI should refrain from condemning other Sikhs in a way that may only help to alienate them further. We must try to build bridges through reason and logic. For example, let us take the western Sikhs. They may have certain practices that do not agree with the pure Sikh doctrine but it is not their fault. They are a very honest and highly educated people. We should treat them as our Sikh brothers and sisters. I am sure they can reason out things better than the so-called Punjabi Sikhs. There is only one kind of Sikh whose living Guru is the Sri Guru Granth Sahib. If one believes in divisions, high/low, and different kinds of Sikhs, then I am afraid that person, to put it in simple words, is not a Sikh. We should concentrate on bringing all Sikhs of the world into one single community who live to the dictates of our one and only living Guru, Sri Guru Granth Sahib Ji. So, we have to tread with caution lest we throw the baby out with the bath water.

There are now signs that things are beginning to change for the better. The old vested interests and the lay clergy who have for far too long ruled the roost are at last facing stiff opposition from a growing body of enlightened Sikhs. We need people to spread our message all round to increase the pressure on them. Now is the time to show our love for the Great Gurus by coming together; give our full support, moral and monetary, so that all of us can be proud to live as Sikhs of the Guru as he intended us to be.

GYANI OR AGYANI?

Parm Satkaar-yoge Khalsa Ji, Vaheguru Ki Ka Khalsa, Vaheguru Ji Ki Fate.

ਵਿਣ ਸਤਿਗਰ ਕੇ ਹੁਕਮੈ ਜਿ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਪਾਸਹੁ ਕੰਮੁ ਕਰਾਇਆ ਲੜੈ, ਤਿਸ ਗੁਰਸਿਖੁ ਫਿਰਿ ਨੇੜ ਨ ਆਵੈ। [੩੧੭-ਮਹਲਾ ੪, ਵਾਰ ਗਉੜੀ ੧-੩੩]

It is our biggest misfortune to have such so-called priests

who had shamelessly passed a resolution against the women's seva and handed it to the Mukh sevadaar of Sri Akaal Takht Sahib, Amritsar, Singh Sahib, [Gyani] Joginder Singh Vedhanti. They proudly use the prefix 'Gyani' but they fail to live up to it. Apparently, they do not even understand the meaning of 'Gyani' or 'Gyan' [ਗਿਆਨ] in the real sense.

In my honest opinion the prefix 'Gyani' before their names [ਗਿਆਨੀ=ਗਿਆਤਾ, ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ, ਆਲਿਮ - ਆਪ ਬੀਚਾਰੇ ਸੋ ਗਿਆਨੀ ਹੋਇ (ਗਉ ਮ:੧੦)] does not suit such characters in the least. The more befitting prefix for such Manmukhs [ਮਨਮੁਖ] is 'Agyani' [ਅਗਿਆਨੀ=ਮੂਰਖ, ਨਾਦਾਨ, ਬੇਸਮਝ, ਅਨਪੜ] By their words and deeds, they have proved their total ignorance and 'Agyanta' [ਅਗਿਆਨਤਾ=ਮੂਰਖਤਾ, ਨਾਦਾਨੀ, ਬੇਸਮਝੀ] to the entire Sikh world. They are the perfect Kesadhari Hindus, or better still the 'Asikhs' [ਅਸਿੱਖ=ਜੋ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਧਾਰਣ ਕੀਤਾ, ਵਿਦਿਆ-ਹੀਨ, ਅਨਪੜ, ਉਜੜ, ਅਸਭਸ਼, ਗਵਾਰ] who have nothing better to do than to cause maximum damage to the True Sikhism. These five so-called priests are doing an excellent job for the Rashtriya Swayamsevak Sangh, Rashtriya Sikh Sangat and various other Panth Virodhi organisations whose main agenda is to shake the foundations of Sikhism and wipe out the Sikhs [if possible] completely from the face of India.

ਸੋ ਸਿੱਖ ਸਖਾ ਬੰਧ ਹੈ ਭਾਈ, ਜਿ ਗੁਰ ਕੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਆਵੈ।
ਆਪਣੈ ਭਾਣੇ ਜੋ ਚਲੈ ਭਾਈ, ਵਿਛੁੜਿ ਚੇਟਾਂ ਖਾਵੈ। ਉਹ ਮਨਮੁਖ ਕਹਿਲਾਉਦਾ ਹੈ।

They are the typical type of Manmukhs, the real enemies of the Sikh Panth. The Akaal Takht and the SGPC should not waste any time in condemning them along with their retrogressive resolution, excommunicate them and send them back to where they belong.

Our Gursikh Bibia[n] with the True Sikhi spirit must come forward and actively take-up the seva they fully deserve. However, they must organise themselves and serve the Sikh Panth. Bhul chuk muaaf Karni.

Panth da ik nimaana sevadaar, Swaran Singh Panesar, UK

FUTURE OF SIKHI

As you are well aware that on Sunday, 16th July 2006 at 11:00 to 03:00 P.M. Singh Sabha International (U.K.) arranged to hold a seminar and the subject was 'Future of Sikhi'. It was to be held at Scout Group Hall, 95 High Street, Feltham, Middlesex. S.Gurtej Singh ex I.A.S. and Prof. Inder Singh Ghaga were main speakers. Dr. Hardial Singh M.Sc. lecturer in Derby College also joined them.

First of all S. Gurtej Singh spoke about 45 minutes and then questions were taken from audience. Then Dr. Hardial Singh was asked to come on the stage and address the audience. While he was speaking about 25 Singhs wearing kesari dastars and cholas were noticed coming towards the hall. Our

prominent members locked the main gate and doors of the hall. They started arguing on the main road. Their main target was Prof. Inder Singh Ghaga because according to them he wrote so much against Sikhi and Sikh traditions. At the same time S. Jasvir Singh, religious presenter on Panjab Radio arrived there and he was about to enter when one of the mob said let us sort out Jasvir Singh first he is also saying that Guru Gobind Singh had only one wife. They started punching and kicking him and he received multiple injuries on head, lips, nose and fractured his leg. I must add that S. Jasvir Singh is about 50 years old and heart patient. He has some other medical problems too. He is a fearless Sikh missionary, social worker, voluntary Punjabi teacher, radio presenter. One of our founder members and Sikh missionary went to rescue JS and he too was beaten up badly. Police arrived immediately at the spot and attackers tried to escape but 13 'brave' Sikhs were arrested.

Both injured persons were taken to the hospital by ambulance. One was released after six hours but JS is still there. Prof. Inder Singh Ghaga spoke at the end for 45 minutes and his speech was very much appreciated. Our programme was not interrupted at all and audience was listening to the speakers with interest and participating by questioning them. People also took Gurmat literature with them. Some books were sold on nominal price and some were distributed free. Food was also provided after first session.

Every thing was going very smoothly but these thugs are big obstacle in spreading Gurmat Vichardhara. But ultimately truth will prevail. We will keep you update. Thanks

Sewa Singh
[Who deserves your support; Singh Sabha International or Damdami Taksal? ED.]

THE ATTACK ON JASVIR SINGH

the man in blue, harjindersinghkhalasa@yahoo.co.uk

News item from e-groups: 'Jasvir Singh, the well known Panjab Radio presenter, was attacked by around 25 Sikhs in orange turbans, along with some young teenagers. His turban was knocked off, and he was kicked, punched and hit with karé. In the process his leg was broken and he is now recovering in Middlesex hospital.' There is no excuse for this kind of attack, and from what I heard the 'heros' involved take exception to the fact that people want to follow the Rehat Maryada and the teachings of Guru Granth Sahib instead of the 'teachings' and the 'rehat' of deré and jathabandi. We really have to develop to a state where it is possible not to be a follower of the Damdami Taksal, the AKJ or the Sant Samáj version of Sikhi without being attacked by thugs who 'lovingly' want to impose their 'rehat'.

I think that the AKJ, the Damdami Taksal, the Sant Samáj

and the Jathedars have got it wrong. I believe in Guru Gobind Singh's concept of Guru Granth & Guru Panth. But this has never stopped me from working together with people who disagree with me on those points. The problem is not that there are different organisations and different points of view. We can have passionate debates, but we should not use violence as an argument. Beating up an old man is light-years away from being a sant-sipahi and more like being a 'sikh' version of the Taliban. I am convinced that we should all follow the Guru Granth, Guru Panth model, but I do not think that I serve Guru or can get people to agree with me by beating them up. Sikhs face many challenges and we should be willing to sit together and discuss these without name-calling, pag-pulling or leg-breaking.

I am part of a group of Sikhs who work together in a peaceful manner with respect for differences of opinion for the benefit of the Sikh panth. Because we not only campaign on UK issues but also on human rights abuses in the sub-continent and on Khalistan we are considered to be terrorist by the High Commission and its friends in UK government circles.

It is of course perfectly legitimate to campaign for Scottish or Welsh independence, and equally campaigning for Khalistan in the UK or in Panjab has nothing to do with being a terrorist.

But all this is lost on the heroes that terrorised Jasvir Singh. They are like the Hindutva gangs terrorising non-Hindus and by their behaviour give all amritdhari Sikhs a bad name, even within our own community.

*

PRESS RELEASE For Immediate Release 17th July 2006
Panjab Radio Presenter Attacked

At 12.38pm, on the 16th of July, Panjab Radio's Gurbani Presenter Jasvir Singh was brutally attacked in Feltham, whilst on his way to a conference. The assault took place in broad daylight and was carried out by a group of 25 men of a Sikh background, aged between 15 and 55. Jasvir Singh suffered a broken nose, cracked ribs, a broken leg and bruising all over his body due to being dragged across the floor. The police arrested 13 of the 25 men at the scene itself, they have now been released to answer bail at a later date.

Surjit Singh Ghuman, Managing Director of Panjab Radio said, "Panjab Radio is a broadcasting House. We do not favour any one particular group of people. We entertain freedom of speech from all individuals, be they Hindu, Sikh, Muslim or any other individual group." Panjab Radio is world's first satellite Radio Channel in the Panjabi language, and has been broadcasting for 6 years, 24 hours a day. The station can be found on Digital Astra Satellite channel 0130 in the UK.

SIKH PROFILES

THE MAN WHO REFUSED TO KEEP QUIET

Makhan Singh, Father of Trade Union Movement in Kenya

Story by MWANGI GITHAHU

Publication Date: 3/24/2006

When people speak of Kenyan freedom struggle, they are most likely to mention the Mau Mau and the Kapenguria Six – Jomo Kenyatta, Achieng' Oneko, Paul Ngei, Fred Kubai, Bildad Kaggia and Kungu Karumba. They will no doubt mention Jaramogi Oginga Odinga, Tom Mboya and even

Daniel arap Moi. Few, if any, will recall the massive contribution to the independence struggle made by the trade union movement and one pioneer trade unionist in particular, Makhan Singh. Fewer still will be able to tell you that when the Kapenguria Six started serving their seven-year term in detention, they found Makhan Singh already in jail. And when they were freed in August 1961, Makhan was still in the inhospitable area of Dol Dol under restriction for almost another year.

When people talk about the Indian or South Asian contribution to Kenya, they are most likely to speak of the building of the Uganda Railway and commercial life. When they speak of commercial life, many Kenyans will then get on a tirade about how "Asians control the economy and are corrupt" and then drop the names of certain young businessmen to illustrate their point. Few, if any, modern Kenyans will recall members of the South Asian community such as Makhan Singh, Isher Dass, Pranlal Sheth, Ambu Patel, Manilal Desai, AR Kapila, FRS DeSouza, Pio Gama Pinto, Chunilal B Madan and others who made huge sacrifices and personal contributions to the struggle for independence.

With the launch of her biography of Makhan Singh a week ago, Zarina Patel – writer, artist, human rights activist and one of the foremost experts on Kenyan South Asian history – took a significant step towards righting this wrong that has for too long been visited on Kenya's South Asian community. In the foreword, Steve Ouma and Makau Mutua of the Kenya Human Rights Commission describe Makhan Singh and his mission and vision quite eloquently: "Makhan Singh is among a select pantheon of Indian settlers who not only made Africa home but also became leading anti-colonial freedom fighters." But what distinguished Makhan

Singh from many legendary leaders – including even the great Mahatma Gandhi – was that he went out of his way to bring together all the races in his politics. He refused to accept a trade union movement segregated by race and poisoned by the colonial apartheid that classified black Africans and Asians in a humiliating hierarchy. He demonstrated, for the first time in colonised Kenya, that Asians and black Africans were bound by the same fate and that their liberation was inextricably linked.

This is a challenge to all communities that make up Kenya, not just Kenyan South Asians, to come together and see what unites them rather than what separates them and work together for a truly proper multi-racial and multi-cultural future. **Unquiet: The Life and Times of Makhan Singh** is the story of one of Kenya's great unsung heroes who was about to fade from the national collective memory despite having been instrumental in the setting up of the Kenyan trade union movement. Indeed, Makhan Singh was already a forgotten man by the time he died of a heart attack in 1973 aged only 59. Says Patel: "Friends, relatives and workers and a handful of trade unionists attended the funeral; there was no official government recognition of the passing of this great Kenyan patriot."

This quiet, unassuming man had a will of steel and a mission to fight for social justice for all Kenyans irrespective of colour, tribe, race, creed or religion. Patel adds: "Makhan Singh crossed the race barriers and brought together African and Asian workers on a common platform. This was British colonialism's worst nightmare – the fusion of Indian political experience and the African mass struggle. So they detained him, first in India, then in Kenya's Northern Frontier District, for a total of almost 15 years. They offered to release him on condition he left Kenya forever but Makhan Singh would not hear of it. Once, when his lawyers appealed for his release and, in order to elicit a favourable response, in their petition termed him as 'this misguided man', Makhan Singh objected strongly and retorted that it was not him, but the colonialists, who were misguided. His advocate, CB Madan, later Chief Justice of Kenya, said in his eulogy that it was kind of him not to call his lawyer misguided."

Makhan Singh had no problem being called a Communist, or a Marxist, or a Leftist, or a Kenyan. He fought for independence, suffered in the struggle and sacrificed all he had, including his family life and comforts, to see Kenya free from colonialism. At the end of it all, not only was he not properly recognised by his erstwhile comrades-in-arms, he was also to be sorely disappointed when many of these people came to power and forgot what the struggle had been all about. As Patel said at the book launch: "Makhan Singh would not dance, he would only march, and soon he was out of step with the post-independence leaders. He was not alone. Pio Gama Pinto was assassinated, Jaramogi Oginga Odinga

was detained, Pranlal Sheth was deported and many other great stalwarts, including Bildad Kaggia, were sidelined. The calls for land reform, fairer distribution of wealth and democracy for the majority did not sit well with the neo-colonial regime which had grabbed 'independence'."

Makhan Singh may have faded from the national consciousness into near oblivion after Independence, but he did not completely go away.

He joined the Historical Association of Kenya and, with the help of old comrades such as Fred Kubai, Bildad Kaggia, Dennis Akumu, Bethwell Ogot and others, he wrote a detailed history of Kenya's trade union movement up to 1956. Never once did he express any bitterness or even criticism, despite the fact that the Kenyatta regime not only sidelined him, it harassed him. Promises were made, only to be reneged upon: Voice of Kenya requested him to write a script of Jomo Kenyatta's life for a series of 15 broadcasts. From 25 March 1966 to 17 April 1967, Makhan Singh made 62 phone calls and 31 visits only to be finally told that his scripts had been lost. "His son Hindpal tells me that he urged his father not to pursue the matter – the fact that Makhan Singh not only persisted but noted the date and time of every call and visit is evidence, I think, of his determination to have Kenya's neocolonialists exposed someday," says Patel.

Zarina Patel borrowed the words of another writer when she said at the launch: "Makhan Singh could have amassed a fortune, instead he chose to ride buses. Whether it was the colonialists, his family or the comprador leaders of the day, they could not prevail upon him. He could not have been an easy person to live with and yet he inspired, and continues to inspire, thousands if not millions of 'the wretched of the earth'."

This is not a book review, but I will say that if you want to know just a little bit more about why Kenya was, however briefly, the original Rainbow nation before the South Africans came along with their great public relations coup in the wonderfully glorious Nelson Mandela, reading this book could set you on your way. At the book launch, attended by Makhan's son Hindpal Singh Jabbal, a former Kenya Power and Lighting Company employee, and his family as well as friends, associates and admirers of the great man, there was a 24-minute documentary film that gave a further insight into Makhan Singh's life and how he was seen by others.

Zarina Patel spent over five years researching material for the book. Digging into the past became such a consuming passion that she would end up going to bed in the wee hours, and the business of understanding Makhan Singh literally took over her life. Now, looking back into the work that is captured in the 563-page book, she says wryly that she probably knows more about Makhan Singh than anyone

else.

Yet she had tremendous difficulties getting leads into the man's life and work. "Everyone I spoke to would say 'Great man! What a sacrifice!' and that would be the end of the matter. His two books had every detail about the trade union movement but nothing at all about himself. Even the family had very scant insight into his daily life and thoughts. I almost gave up the project. "And then in the library of the University of Nairobi I came across the name of George Gona (now Dr with a PhD). He is a lecturer based in the History Department and specialises in the labour movement. As a last resort, I met with him. Dr Gona led me to the Makhan Singh papers stored in 25 boxes in the University Archives. I had found a gold mine!"

The collection offers fresh insights into Makhan Singh the man. Every item is chronologically filed. He noted not just the date he received a letter but even the time of the day. He labouriously hand copied the minutes, correspondence, press briefings, and reports of Cotu from its inception in 1965 to the early 1970s. It was just as well: In 1987, a zealous office manager in Cotu decided to make more space by lighting a bonfire of all the paperwork. Today, the only record of Cotu's early history exists in the Makhan Singh papers. Patel adds: "Makhan Singh was truly a most remarkable man – he ranks among Africa's great leaders. Born in the revolutionary Punjab of the Indian sub-continent, he imbibed the anger against British injustice and learnt the scientific bases of exploitation and racial oppression."

He was a man totally given to the cause of the worker in Kenya. Aged 14 when he came from India to Kenya to join his father, Makhan attended the present-day Jamhuri High School. A brilliant student, he graduated in 1933, but the family could not afford to continue his education. So he joined his father's Khalsa Printing Press in Nairobi. It was here and from the African workers that Makhan Singh learnt the effects of colonialism on the Kenyan people. Meanwhile, Indian workers were then organising labour protests, but it was on and off – until in 1936. When he was barely 23, they appointed Makhan Singh the secretary of the Indian Labour Trade Union. Makhan took it on knowing full well that it was a purely voluntary job. Patel puts it this way: "Makhan Singh never looked back, and never earned a cent, leave alone shillings and pounds. He dedicated his life to establishing trade unionism in Kenya and linked the movement to the struggle for freedom. His entire living, being and thinking were focused on these goals and no-one, but no-one, could deflect him from his chosen path."

The dedication of his life to the struggle cannot have been easy on Makhan Singh's family. Most families will tell you that it is bad enough when one parent spends too much time at work. When the work is a liberation struggle and includes the dangers of being detained without trial, being jailed on

trumped-up charges, being tortured or being killed, the strain can be unbearable. Zarina Patel gave a glimpse of the effect this sort of life can have on a family when she spoke of interviewing Makhan Singh's widow Satwant Kaur in 1985.

"She complained that he had done so much for the country but was now completely forgotten. As we talked, there was a knock on the door. She went out and attended to the visitor. When I asked later who the person was, she said to me: 'Oh just a worker. They come all the time and bring me gifts of chicken, eggs and fruit.' Yes, the leaders had tried to obliterate his memory but the masses of Kenya kept the candle burning."

Perhaps the book, and all the activities surrounding Makhan Singh – there was the first annual Makhan Singh Memorial Lecture on Monday this week – will keep his memory alive with a new generation of Kenyans interested in social justice, human rights and all the great things Makhan Singh cared about. *Unquiet: The Life and Times of Makhan Singh* is published by Awaaz in collaboration with the Kenya Human Rights Commission. It is available at Sh1,200 at Simple Books at ABC shopping centre on Nairobi's Waiyaki Way and also at the KHRC offices, which can be reached at 3874998/9 or 3876065/6

[Contributed by Sukhi Sembhi, International Parts Supplies, Tel 916-607-2644, www.shoppingfromusa.com; ssembhi@gmail.com]

SIKH HISTORICAL ARTIFACTS IN BRITISH MUSEUMS.

Hardev Singh Ji's forwarded message below (See SB March-April 2006 p.31) refers to returning Sikh historical artefacts in UK collections to India. My contribution based on earlier briefings and discussions in the Sikh media e.g. the Panjab Times (UK), follows: (When asked recently, I conveyed this view to the Indian Express – reported on 17 April).

Gurmukh Singh (UK)

Should historical Sikh artefacts in public and private collections in UK be returned to India; or, should they be identified, catalogued, preserved with expert advice, and displayed at exhibitions to promote better understanding of Sikh heritage and identity? One example is the "Arts of the Sikh Kingdoms" mobile exhibition. The suggestion is that these artefacts should be held in trust for the world Sikh community. Earlier discussions in UK show that a large number of UK Sikhs would be in favour of the latter course to safeguard Sikh heritage.

The background is the destruction of Sikh heritage buildings and artefacts in the 1984 "Blue Star" military operation, and ongoing neglect and damage by the ignorant "kaar sewa waalay babas". Ancient buildings of great historical significance to the Sikhs are neglected e.g. the Ramgarhia

Bunga in Darbar Sahib Complex, and recently there are reports of damage through neglect to Baba Atal building. Some historical buildings are just bull-dozed to the ground by SGPC contractors without any consultation or experts' advice. A vast number of precious documents and other items have been destroyed. Many irreplaceable Sikh historical documents and items have just disappeared – sold abroad or destroyed.

Following a pre-election briefing by some Sikh organizations and prominent Sikhs, John McDonnell MP and Chairman of the Panjabis in Britain All Party Parliamentary Group, raised the question of Sikh artefacts in the House of Commons on 16 July 2001. This was during the adjournment debate on the Punjabi community in Britain and coincided with a seminar at the Victoria & Albert Museum on "Preserving the Sikh Heritage." He said, "The Sikh material heritage ranges from simple pieces produced in homage to Sikh Gurus to precious art works and gems in museums and royal collections.....we need to examine how co-operation between Governments and community organizations can best assist in preserving and holding in trust these priceless objects for the worldwide Sikh community." This statement in the House suggested the safest way forward. The position of the UK Sikhs is unlikely to have changed since that statement.

Gurmukh Singh (UK)

ਸੇਵਕ ਕੀ ਓਤਕਿ ਨਿਬਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ

ਪ੍ਰਮਾਣੁ ਪੁਰਖ, ਪਰਤੱਖ ਹਰਿ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਅੰਦਰ:

‘ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਨਾ ਲਾਗੈ ॥ ਹਰਿਨਾਮ ਪਦਾਰਥ ਨਾਨਕ ਮਾਂਗੈ’,
‘ਮੀਤੁ ਕਰੈ ਸੋਈ ਹਮ ਮਾਨਾ ॥ ਮੀਤ ਕੇ ਕਰਤਬ ਕੁਸਲ ਸਮਾਨਾ’
ਅਤੇ ‘ਸੇਵਕ ਕੀ ਓਤਕਿ ਨਿਬਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥

ਜੀਵਤ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵਿਓ ਅਪਨਾ ਚਲਤੇ ਰਾਖਿਓ ਚੀਤਿ’

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਬਰ ਤੇ ਸਿਦਕੀ ਧੁਨਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜਾਰ ਪੈ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ੩੦ ਮਈ ਸੰਨ ੧੬੦੬ ਨੂੰ ਲਹੌਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁਗਲੀਆ ਹਕੂਮਤ ਸਮੇਂ ਕੱਟੜਤਾ ਭਰਪੂਰ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਕੁਟਲ ਸਾਜ਼ਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਬੜਾਂ ਨਾਲ ਤਪਾਈ ਤੇ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਲਾਲ ਹੋਈ ਹੋਈ ਤੱਤੀ ਲੋਹ ਉਪਰ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਚੌਂਕੜਾ ਲਾਈ ਲੂਸ ਜਾਣਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੇ ਦੇਗ ਵਿੱਚ ਆਲੂ ਵਾਂਗ ਉੱਬਲ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਵਲੋਂ ਰਾਵੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਡੋਬਣ ਵੇਲੇ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰੀਤ ਨਿਭਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰੁੜ ਜਾਣਾ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸੱਚ ਦੀ ਇੱਕ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਰਤੱਖ ਸ਼ਹਾਦਤ (ਗਵਾਹੀ) ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਿੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕੇਵਲ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਤੇ ਗਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀ, ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਜੀਵਿਆ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ‘ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ’ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿਖੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣੇ ਸੇਵਕ (ਭਗਤ) ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਂਦਿਆਂ ਨਿਮਰਤਾ ਪੂਰਵਕ ਕੁਝ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਹਜ਼ੂਰ

ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੱਚ ਸਿੱਧ ਕਰ ਵਖਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਸੀ ਕਿ ਭਗਤ ਦੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਅਖੀਰ ਤਕ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਭਗਤੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਗਤ ਤੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਸਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ :

ਸੇਵਕ ਕੀ ਓਤਕਿ ਨਿਬਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥

ਜੀਵਤ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵਿਓ ਅਪਨਾ ਚਲਤੇ ਰਾਖਿਓ ਚੀਤਿ ॥ ਰਹਾਉ ॥ {ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ ੧੦੦੦}

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਪੂਰਵਕ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਮਹਤਵ ਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਨ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਸੀਹਿਆਂ ਤੇ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀ ਵਾਲੀ ਤੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੁਧ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਲਿਖੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਖੇ ਨਿਰਬਾਣ (ਜੀਵਨ-ਮੁਕਤ) ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਸਰੂਪ ਸਦਾ ਥਿਰ ਦਰੀਆਉ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਰਹਿਣ ਵਾਂਗ ਸਦਾ ਹੀ ਲੀਨ ਰਹੇ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਤਦੋਂ ਵੀ ਰੱਬੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋਤਿ (ਜਿੰਦ) ਰੱਬੀ-ਜੋਤਿ ਵਿੱਚ ਪਿਤੰਗੇ ਦੇ ਸ਼ਮਾ ਉਪਰ ਵਾਰਨੇ ਹੋਣ ਵਾਂਗ ਸਮਾ ਗਈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤਸੀਹਿਆਂ ਦੀ ਡਾਢੀ ਭੀੜ ਪਈ ਭਾਵ ਔਕੜ ਬਣੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀ ਲਿਆਂਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮ੍ਰਿਗ ਪਕੜੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਘੰਡਾ ਹੋੜੇ ਦੇ ਨਾਦ ਉੱਪਰ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਰਤ ਦੀ ਲਿਵ ਵਿੱਚ ਰਹੇ :

ਰਹਿੰਦੇ ਗੁਰੂ ਦਰੀਆਉ ਵਿਚਿ ਮੀਨ ਕੁਲੀਨ ਹੇਤੁ ਨਿਰਬਾਣੀ ॥

ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਿ ਪਤੰਗ ਜਿਉਂ ਜੋਤੀ ਅੰਦਰਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਣੀ ॥

ਸ਼ਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਮਿਰਗ ਜਿਉਂ ਭੀੜ ਪਈ ਚਿੱਤ ਅਵਰ ਨਾ ਆਣੀ ॥

{ਪਉੜੀ:੨੩, ਵਾਰ:੨੪}

ਦੂਜਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸੇਵਕ ਮਾਣ ਮੋਹ ਅਤੇ ਲੋਭ ਆਦਿਕ ਹੋਰ ਹੋਰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਂਦਾ। ਉਹ ਸਦਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਰੂਪੀ ਨਾਮ-ਰਤਨ ਨੂੰ ਹੀ ਵਣਜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਸੌਦਾ ਲੱਦ ਕੇ ਇਥੋਂ ਤੁਰਦਾ ਹੈ :

ਮਾਨ ਮੋਹ ਅਰੁ ਲੋਭ ਵਿਕਾਰਾ ਬੀਓ ਚੀਤਿ ਨ ਘਾਲਿਓ ॥

ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਗੁਣਾ ਹਰਿ ਬਣਜੇ ਲਾਦਿ ਵਖਰੁ ਲੈ ਚਾਲਿਓ ॥੧॥ {ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ ੧੦੦੦}

ਧਨ-ਦੌਲਤ, ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪਦ-ਪਦਵੀ ਦਾ ਮਾਣ, ਪਦਾਰਥਕ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਰਕ ਮੋਹ, ਮਾਣ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਮੁਲਕਗੀਰੀ ਦਾ ਲੋਭ ਆਦਿਕ ਵਿਕਾਰ ਹੀ ਰੱਬ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਟੇਟੇ ਚੜਿਆ ਬੰਦਾ ਆਦਰਸ਼ਕ ਕਰਤਵਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਖੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖੱਤਰੀ, ਵੈਸ਼, ਸੂਦਰ ਇਹ ਚਾਰ ਵਰਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ, ਕਾਮਾਦਿਕ ਇਹਨਾਂ ਚੌਹਾਂ ਵਰਨਾਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਛੇ ਭੇਖਾਂ ਦੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਇਹ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਤਲੀਆਂ ਤੇ ਨਚਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋਹਣੇ, ਸੁਨੱਖੇ, ਬਾਂਕੇ, ਸਿਆਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਣ, ਕਾਮਾਦਿਕ ਪੰਜਾਂ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹ ਕੇ ਛਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕੋਈ ਐਸਾ ਬਲੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਹਥੋਂ ਢੱਠਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ? ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ :

ਚਾਰਿ ਬਰਨ, ਚਉਹਾ ਕੇ ਮਰਦਨ, ਖਟ ਦਰਸਨ ਕਰ ਤਲੀ ਰੇ ॥

ਸੁੰਦਰ ਸੁਘਰ ਸਰੂਪ ਸਿਆਨੇ, ਪੰਚੁਹ ਹੀ ਮੋਹਿ ਛਲੀ ਰੇ ॥

ਜਿਨਿ ਮਿਲਿ ਮਾਰੇ ਪੰਚ ਸੁਰਬੀਰ, ਐਸੇ ਕਉਨੁ ਬਲੀ ਰੇ ? ॥ {ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ:੪੦੪}

ਪਰ, ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਐਸੇ ਮਹਾਂਬਲੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਬੀ-ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਡੁਲਾ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਨਾ ਗੁਰਗਦੀ

ਦਾ ਮਾਣ, ਨਾ ਭੇਟਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਲੋਭ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਕੱਲੇ ਬੋਠੇ ਸ਼੍ਰੀ (ਗੁਰੂ) ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਮੋਹ । ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਸਾਂਬੀ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਾ ਦੁਮਾਲੜਾ ਉੱਚਾ ਰਿਹਾ । ਜਿਵੇਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਬਾ ਹੇਠ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਦੀ ਕਾਵਿਕ ਰਚਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿਫਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸਰੂਪ ਪੋਥੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਖੇ ਰਲਾਏ ਜਾਣਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਉੱਤੇ ਜਲਣਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੰਤੂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਰੱਬੀ ਬਿਰਦ ‘ਜੋ ਸਰਣਿ ਆਵੈ ਤਿਸੁ ਕੰਠਿ ਲਾਵੈ ਇਹੁ ਬਿਰਦੁ ਸੁਆਮੀ ਸੰਦਾ’ (ਪੰਨਾ:੫੪੩) ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਬਾਗੀ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਖੁਸਰੋ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇਗ ਵਿੱਚ ਉਬਲਣਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ, ‘ਜੋ ਸਿਖੁ ਸਖਾ ਬੰਧਪੁ ਹੈ ਭਾਈ ਜਿ ਗੁਰ ਕੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਆਵੈ’ (ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ:੬੦੧) ਦੇ ਗੁਰਮਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਚੰਦੂ ਵਰਗੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖੁਸ਼ਾਮਦੀ ਤੇ ਹੰਕਾਰੀ ਵਿਆਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁੜਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਿਸ਼ਤੇਦਾਰ (ਬੰਧਪ) ਨਾ ਬਣਾਇਆ । ਭਾਵੇਂ, ਉਸ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਦਾਜ ਦੇਣ ਦੇ ਲਾਲਚੀ ਲਾਰੇ ਵੀ ਲਾਏ । ਗੁਰਗਦੀ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਅਧੀਨ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਹੱਥ ਠੋਕਾ ਬਣੇ ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਤਾਂ ਸਹਾਰਿਆ, ਪੰਤੂ ‘ਜਿਨ ਕਉ ਸਤਿਗੁਰਿ ਥਾਪਿਆ ਤਿਨ ਮੇਟਿ ਨ ਸਕੈ ਕੋਇ’ (ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ੧੭) ਦੇ ਦੈਵੀ ਫੁਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿਖਾਣ ਲਈ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾਕਸ਼ੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਇਸੇ ਭਰਾ ਨੇ ਇੱਕਲੋਤੇ ਬੋਠੇ (ਗੁਰੂ) ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਜਾਨ ਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਕਰਵਾਏ, ਪਰ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪੁਤਰ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਪਲਚ ਕੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕ੍ਰੋਧਿਤ ਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ‘ਪਰ ਕਾ ਬੁਰਾ ਨ ਰਾਖਹੁ ਚੀਤ’ (ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ ੩੮੬) ਦੇ ਦੈਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭਰੇ । ਸਗੋਂ, ਉਸ ਦੇ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਚੋਂ ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲੇ ‘ਰਾਖਿ ਲੈਹੁ ਭਾਈ ਮੇਰੇ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਆਗੈ ਅਰਦਾਸਿ’ । (ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ:੬੧੯)

ਤੀਜਾ ਐਲਾਨ ਸੀ ਕਿ ਐਸਾ ਸੇਵਕ ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਕਦੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦਾ । ਜੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟਿਕਾਈ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਸੇਵਕ ਵਾਸਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ ਤੇ ਆਨੰਦ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਉੱਠ ! ਉਸ-ਪਾਸੇ ਵਲ ਜਾਹ, ਤਾਂ ਸੇਵਕ ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਵਲ ਦੌੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਜੈਸੀ ਆਗਿਆ ਕੀਨੀ ਠਾਕੁਰਿ ਤਿਸ ਤੇ ਮੁਖੁ ਨਹੀ ਮੋਰਿਓ
ਸਹਜੁ ਅਨੰਦੁ ਰਖਿਓ ਗਿਹੁ ਭੀਤਰਿ ਉਠਿ ਉਆਹੁ ਕਉ ਦਉਰਿਓ ॥੨॥
(ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ ੧੦੦੦)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਲਈ ‘ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ’ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਧੁਰਿ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸੀ । ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ‘ਹਉ ਆਪਹੁ ਬੋਲਿ ਨ ਜਾਣਦਾ ਮੈ ਕਹਿਆ ਸਭੁ ਹੁਕਮਾਉ ਜੀਉ’ (ਪੰਨਾ:੭੬੩) ਦੇ ਮਹਾਂਵਾਕ ਵਿਚੋਂ ਇਹੀ ਸੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਲੇ ਗੁਰਮਤੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰਹਿਣਾ ਹੈ । ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਹਾਮੀ ਬੀਰਬਲ ਤੇ ਚੰਦੂ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮੀ ਤੁਅਸਬ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ । ਅਸਹਿ ਤੇ ਅਕਹਿ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ ਪਰ ਨਿਯਤ ਜੀਵਨ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ

ਚੌਥਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖ-ਨੰਗ ਆ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸੁਖ ਮੰਨ ਲਿਆ । ਸੇਵਕ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਗ਼ਮੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ । ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰ-ਮੱਥੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ।

ਆਗਿਆ ਮਹਿ ਭੂਖ ਸੋਈ ਕਰਿ ਸੂਖਾ ਸੋਗ ਹਰਖ ਨਹੀ ਜਾਨਿਓ ॥
ਜੋ ਜੋ ਹੁਕਮੁ ਭਇਓ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਸੋ ਮਾਥੈ ਲੇ ਮਾਨਿਓ ॥ (ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ ੧੦੦੦)
ਗੁਰਿਆਈ ਗੱਦੀ ਦੀਆਂ ਮਾਨਵਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਇਆਂ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਿ ਵਿਖੇ ‘ਲੰਗਰਿ ਦਉਲਤਿ ਵੰਡੀਐ ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਖੀਰਿ ਘਿਆਲੀ’ (ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ:੯੬੭) ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਬਣੀ ਰਹੀ ਜਾਂ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਦੀਆਂ ਚਲਾਕੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕਿਧਰੇ ‘ਰੂਖੇ ਭੋਜਨੁ ਭੂਮਿ ਸੈਨ’ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਬਣੀ, ਪਰ ਇਸ ਰੱਬੀ ਸੇਵਕ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਨਹੀਂ ਘਟੀ । ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਹਿਤੁ ਸਜਣ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਸਦਾ ਇਹੀ ਉਤਰ ਮਿਲਿਆ ‘ਸਖੀ! ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਸੁਖਿ ਬਿਹਾਤ’; ‘ਸਖੀ! ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਸੁਖਿ ਬਿਹਾਤ’ । (ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾ:੧੩੦੬)

ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆਂ, ਭਾਵੇਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਸ ਉਪਰ ਗੁਰਆਈ ਛਤਰ ਝੁੱਲਿਆ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਗਰਮ ਰੋਤਾ ਦੇ ਕੜਛੇ ਪਏ, ਉਹ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਸਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਉਲਾਂਭਾ ਨਾ ਆਇਆ । ਹਰਖ ਸੋਗ ਸਮ ਕਰ ਸਹਾਰਿਆ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਰਮ ਸੇਵਕ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਓੜਕਿ ਨਿਭੀ ਜੋ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਿੱਖਣੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਬਣੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨਿਭਾਇਆਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਿਖ ਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਅਮਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ।

ਸੋ, ਲੋੜ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਕੇਵਲ ਦਮਗਜ਼ੇ ਹੀ ਨਾ ਮਾਰੀਏ । ਸਗੋਂ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਵਾਲਾ ਅਦਰਸ਼ਕ ਜੀਵਨ ਜੀਵੀਏ । ਪ੍ਰਵਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ੀ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਸਿੱਖੀ ਸਿੱਦਕ ਤੋਂ ਨਾ ਹਾਰੀਏ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਵਿਹਾਰ ਵੇਲੇ ਸੁਆਰਥ ਤੋਂ ਉਚੇਰੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਲੋਚੀਏ । ਕੌਮੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਦ ਪਦਵੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਈਮਾਨ ਤੋਂ ਨਾ ਡੋਲੀਏ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਨਾ ਦੇਵੀਏ । ਭੁੱਲ-ਚੁੱਕ ਮੁਆਫ਼ ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ, ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਆਨਰੇਰੀ ਏਂਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ S.G.P.G. ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ੧੩ ਜੂਨ ੨੦੦੬।

ਸੁਖਿ ਜਬ ਤੇ ਹਮ ਧਰੀ

ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ, USA

ਅਪਰੈਲ (2006) ਦੇ ਚੌਥੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਫੇਅਰਫੀਲਡ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਨਦ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਬੁਹਤ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਖੁਲੀਆਂ-ਭੁਲੀਆਂ ਪਾਰਕਾਂ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨ, ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਇਮਾਰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਬਰਾਤ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਪਰ ਲੜਕੀ ਵਾਲੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਆਏ । ਮੈਂ ਅਜੇਹਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਮਹੌਲੇ ਵਿਚ ਮਿਲਣੀ ਉਪ੍ਰੰਤ ਜੀਜੇ- ਸਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰਸਮ ਰੀਬਨ ਕੱਟਣ ਵੇਲੇ ਜੈਮਾਲਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦਕਿ ਜੈਮਾਲਾ ਪਾਉਣਾ, ਚੁੰਨੀ ਚੜਾਉਣਾ ਜਾਣਾ, ਅਤੇ ਰਿੰਗ ਸੈਰਾਮਨੀ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਉਵੇਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸਪੂਰਨ ਰਸਮਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅੰਨਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਰਸਮ। ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੰਨਦ ਕਾਰਜ ਸਪੂਰਨ ਹੋਣ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸੁਭਾਗੀ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਅਸੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਨਾ ਮੈਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ, ਪਰ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੁਹਤ ਹੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੁਹਤ-ਬੁਹਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਕ ਹੋਰ

ਵਾਕਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਂ ਜਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਹੈ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਜੱਥੇ ਵਲੋਂ ਸੁਭਾਗੀ ਜੋਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਿਖਿਆ। ਜੱਥੇ ਨੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵੀ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸੁਧਿ ਜਬ ਤੇ ਹਮ ਧਰੀ ਬਚਨ ਗੁਰ ਦਏ ਹਮਾਰੇ।
ਪੁਤ ਇਹੈ ਪ੍ਰਾਨ ਤੋਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਜਬ ਲਗ ਗਟ ਥਾਰੇ॥
ਨਿਜ ਨਾਰੀ ਕੇ ਸਾਥ ਨੇਹੁ ਤੁਮ ਨਿੱਤ ਬਢੈਯਹੁ।
ਪਰ ਨਾਰੀ ਕੀ ਸੇਜ ਭੁਲਿ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਜੈਯਹੁ॥

ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਜੱਥੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸਿਖਿਆ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਖਿਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ। ਪਰ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ 9 ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਲਕ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੂੰ ਅਜੇਹੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ? ਅਜੋਕੀ ਕਾਮਧੇਨ ਗਊ (ਕੰਪਿਊਟਰ) ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭਿਆ ਤਾਂ ਗੱਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੀ ਨਿਕਲੀ, ਆਉ ਇਸ ਸਾਖੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਏ।

ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਦਰਜ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ (ਕੰਜਰ ਕਵਿਤਾ) ਨੇ: ਇਕੀਹਵੇਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਪ ਬੀਤੀ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਇਓ ਹੈ।

ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਕੰਢੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਸੀ ਜੋ ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਪਰਬਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਹਿਲੂਰ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸੀ। 2। ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਮੂੰਹ ਮੰਗੇ ਵਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਦੇ। 4। ਇਕ ਧਨਵਾਨ ਇਸਤਰੀ ਉਥੇ ਦੇ ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਈ। 5। ਮਗਨ ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਾਸ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਧਨ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦੇ। ਮਗਨ ਨੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆਕੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੰਤ੍ਰ ਆਪ ਸਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਾਂ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਉਹੋ ਕਰੋ। 9। ਮਗਨ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਰਾਜਾ ਸਾਧ ਦਾ ਭੋਸ ਧਾਰ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। 10। ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਫੁਲ, ਪਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਰਾਜੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। 11। ਰਾਜੇ ਨੇ ਸਾਧ ਦਾ ਭੋਸ ਉਤਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਹੀ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨ ਲਏ ਅਤੇ ਸੇਜ ਨੂੰ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ। 12। ਜਦੋਂ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਲ ਮੰਤਵ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਸੋਚੀ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੰਤਰ ਲੈਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ ਇਥੇ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋਰ ਹੈ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜੇਹਾ ਕਰਕੇ ਨਰਕ ਵਿਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ। 14। ਰਾਜੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੂਜਣ ਯੋਗ ਹੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੀ ਤਾਂ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪੂਜੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਰਾਧਾ ਨਾਲ ਰਤੀ-ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਤਾਂ ਨਰਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਏ। 20। ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕਾਮ ਦੀ ਅਗਨੀ ਬੁਰਤ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਸੜ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੀ। 22। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁਦ੍ਰ (ਸ਼ਿਵਜੀ) ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ, ਪਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਾਮ-ਕ੍ਰੀੜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। 24। ਨੂਪ ਕੁਅਰਿ (ਨੂਪ ਕੌਰ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਿਯ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਜੇਹਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਨਰਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਵੋਗੇ, ਕੋਈ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕੇਗਾ, ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਡਰ ਤੋਂ ਭੈ ਭੀਤ ਹਨ। 27। ਹੇ ਮਿਤਰ! ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰੁਚੀ ਪੂਰਵਕ ਰਤੀ-ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਟੰਗ ਹੇਠੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਓ। 28। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਟੰਗ ਹੇਠੋਂ ਤਾਂ ਉਹ ਲੰਘੇ ਜੋ ਨਿਪੁਸ਼ਕ ਹੋਵੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਪਮਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ। 29। ਨੂਪ ਕੌਰ ਫੇਰ ਜਿਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜੇ ਕਿ ਕਿਹਾ ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਚ ਕੁਲ (ਛਤ੍ਰੀ) ਵਿਚ ਹਾਂ, ਫੇਰ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਨੀਚ ਕੁਲ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਜਨਮ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇ ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੀ। 33। ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਗਵਤੀ ਦੀ ਸੌਂਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। 36। ਔਰਤ ਦਾ ਦਬਕਾ, 'ਤੋਹਿ ਮਾਰਿ ਕੈਸੇ ਜਿਯੋ' ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਸੋਚੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਜੇ ਇਸ ਨਾਲ ਰਮਣ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਧਰਮ ਜਾਦਾ ਹੈ ਜੇ ਭਜਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੌਤ। 41। ਹੁਣ ਰਾਜਾ ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਚਰਿਤ੍ਰ ਖੇਡਦਾ ਹੈ ਤੇ

ਉਸ ਦੀ ਖੁਬਸੂਰਤੀ ਦੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਿਫਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਵਾਰਸ਼ ਨੇ ਹੀਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। 44। ਪਰ ਇਸਤਰੀ ਰਾਜੇ ਦੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੀ, ਰਾਜੇ ਨੇ ਫੇਰ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ,

ਸੁਧਿ ਜਬ ਤੇ ਹਮ ਧਰੀ ਬਚਨ ਗੁਰ ਦਏ ਹਮਾਰੇ।
ਪੁਤ ਇਹੈ ਪ੍ਰਾਨ ਤੋਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਜਬ ਲਗ ਗਟ ਥਾਰੇ।
ਨਿਜ ਨਾਰੀ ਕੇ ਸਾਥ ਨੇਹੁ ਤੁਮ ਨਿੱਤ ਬਢੈਯਹੁ।
ਪਰ ਨਾਰੀ ਕੀ ਸੇਜ ਭੁਲਿ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਜੈਯਹੁ। 51।

ਜਿਵੇਂ ਪਰ ਨਾਰੀ ਕਾਰਨ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਨੂੰ ਕਲੰਕ ਲਗਿਆ ਸੀ, ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਇੰਦਰ ਦੀ ਵੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਰੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਰਾਵਣ ਅਤੇ ਕੋਰਵਾਂ ਦੀ ਸੈਨਾ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। 52। ਹੇ ਬਾਲਾ ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। 54। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਕ੍ਰੋਧਿਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਚੋਰ-ਚੋਰ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। 55। ਇਹ ਸੋਚ ਸੁਣਕੇ ਡੋਰ ਭੋਰ ਹੋਇਆ ਰਾਜਾ ਆਪਣੀ ਜੁਤੀ ਅਤੇ ਪਾਮਰੀ (ਚੋਲਾ) ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ।

'ਪਨੀ ਪਾਮਰੀ ਤਜਿ ਭਜਯੋ ਸੁਧਿ ਨ ਰਹੀ ਮਾਹਿ'। 60। (ਇਕੀਹਵੇਂ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ। ਚਲਦਾ)

ਚੋਰ-ਚੋਰ ਦਾ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕਿ ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਪਰ ਰਾਜੇ ਨੇ ਵੀ ਸੈਤਾਨੀ ਵਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਫੜ ਕੇ ਚੋਰ-ਚੋਰ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾੜ੍ਹੀਓ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਟਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਔਰਤ ਭਰਾ-ਭਰਾ ਕਹਿ ਕੇ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀਆਂ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਾ ਕਸ ਕੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਤੇ ਰਾਜਾ ਇਹ ਫੁਲ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਭੱਜ ਗਿਆ। (ਬਾਈਵੇਂ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ। ਚਲਦਾ)

ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਤੇ ਰਾਜਾ ਮਹੱਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤੇ ਸਭਾ ਲਗਾਈ। 1। ਉਧਰ ਔਰਤ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗੁੱਸਾ ਪਾਲ ਲਿਆ ਤੇ ਜੁਤੀ ਅਤੇ ਪਾਮਰੀ ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੀ। 2। ਇਧਰ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜੁਤੀ ਤੇ ਪਾਮਰੀ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। (ਕੀ ਰਾਜਾ ਸੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ?) ਉਸ ਬਾਰੇ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸਾਨੂੰ ਦਸੇਗਾ, ਕਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। 3। ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣਕੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਔਰਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। 4। ਤਦ ਰਾਜੇ ਨੇ ਉਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਲੈ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। 5। ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜੁਤੀ ਤੇ ਪਾਮਰੀ ਸਮੇਤ ਰਾਜੇ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਹਾਜ਼ਰ ਕੀਤਾ। 6। ਰਾਜੇ ਨੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਬਸਤ੍ਰ ਕਿਉਂ ਚੁਰਾਏ ਹਨ? ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ? ਤੈਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਜਾਣ ਕੇ ਛੱਡਦਾ ਹਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। 7। ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਔਰਤ ਦਾ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਨਾ ਨਿਕਲੀ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਤਰੀਕ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। 9। ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਤੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਫੇਰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਇਕੱਤ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਕਰਕੇ ਔਰਤ ਦੀ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਟੱਕੇ ਛਿਮਾਰੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। 12।

ਦੋਹਰਾ

ਛਿਮਾ ਕਰਹੁ ਅਬ ਤ੍ਰਿਯ ਹਮੈ ਬਹੁਰਿ ਨ ਕਰਿਯਹੁ ਰਾਧਿ।
ਬੀਸ ਸਹੰਸ ਟਕਾ ਤਿਸੈ ਦਈ ਛਿਮਾਰੀ ਬਾਧਿ। 12।

(ਤੇਈਸਵੇਂ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਮਾਪਤ। ਸਤੁ ਸੁਭਮ ਸਤੁ)

ਇਹ ਹੈ ਉਹ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਪੰਗਤੀਆਂ ਲੈਕੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੋਤਨ ਦਾ ਕੋਝਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਚਾਰ ਪੰਗਤੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਟੱਕਾ ਸਲਾਨਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਜਿਹੜੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਦਾਦੂ ਦੀ ਕਬਰ ਤੇ ਤੀਰ ਝਕਾਉਣ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਹ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਕੀ ਚੁਪ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ? ਕੀ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਜੱਥੇ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ? ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ? ਕੀ ਸੰਗਤਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰਪੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣਗੀਆਂ? ਜਾ ਆਪ ਪੜਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕਰਨਗੀਆਂ? ਕੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਚੋ' ਇਹ ਸਿਖਿਆ ਨਹੀਂ

ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ?

ਏਕਾ ਨਾਰੀ ਜਤੀ ਹੋਇ ਪਰ ਨਾਰੀ ਧੀ ਭੈਣ ਵਖਾਣੈ॥6-8-3

ਦਾਖਿ ਪਰਾਈਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਧੀਆਂ ਜਾਣੈ॥29-11-1

ਜਦੋ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਅਜੇਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਕ ਰਚਨਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤਾਂ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੋ ਗੰਦ ਫਰੋਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿਉਂ?

[ਫੋਅਰਫੀਲਡ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੰਘ ਵੈਸਟ ਸੈਕਰੇਮੈਂਟੋ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਗਏ॥ ਸੰਪਾਦਕ]

ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰਿ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕਦਾਰ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ (੫੧੦-੪੩੨-੫੮੨੭)

ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ, ਸਫਾਈ ਆਦਿ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੀ ਪਾਲਕੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜੋ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ ਦੇ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ, ਗੁਰਮਤਿ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸਰਕਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸ੍ਰ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ (ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ) ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਸਾਰ ਮੰਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ. ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ. ਕੰਵਲ ਸਿੰਘ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ) ਤੇ ਸ੍ਰ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ, ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਡਾ. ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ (ਅਮਰੀਕਾ), ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਟੈਂਡੀ ਸਰਕਲ (ਸੈਨਹੋਜੇ-ਅਮਰੀਕਾ) ਦੇ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ ਤੇ ਡਾ. ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਇੰਟ੍ਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਸ੍ਰ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ (ਅਮਰੀਕਾ), ਸਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲੇ ਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸ੍ਰ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਵਾਨਾ, ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਬਿਕਰਸ ਫੀਲਡ ਦੇ ਸ੍ਰ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟਕਸਾਲ ਪਹੁੰਚਿੰਡ ਦੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ) ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ੍ਰ. ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ (ਟਰਲਕ-ਅਮਰੀਕਾ) ਡਾ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਰੀਨੋ (ਨਵਾਡਾ) ਗੁਰਮਤਿ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਰੋਪੜ ਦੇ ਫਾਉਂਡਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ੍ਰ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ, ਸ਼ਬਦ ਸੱਚੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਜੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ (ਹੇਵਰਡ-ਅਮਰੀਕਾ) ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਸੇਵਾ ਸਮਾਜ ਸੰਸਥਾ (ਪੱਟੀ) ਦੇ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਥਾਵਾਚਕ, ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸੈਲਮ-ਅਮਰੀਕਾ) ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸ੍ਰ. ਤਿਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦਪਾਲਪੁਰ (ਸੈਨਹੋਜੇ-ਅਮਰੀਕਾ) ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਸ੍ਰ. ਕਾਰਜ ਸਿੰਘ ਫਿਲਾਡਲਫੀਆ (ਅਮਰੀਕਾ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥ ਹਿੰਤੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਭਰਪੂਰ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਫੁਰਮਾਨ-“ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤਿ ਜੰਮੈ ਰਾਜਾਨ” ਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ (ਸਿੱਖ ਧਰਮ) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ “ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਹਮ ਬਾਰਿਕ” (੬੧੧) ਭਾਵ ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਭ ਉਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਤੇ ਮਰਦ ਦੇਵੇਂ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਫਕਰ ਕਰਨਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਭਾਵ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਮਰਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਸੇ

ਧਰਮ ਨੇ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਜੋ ਵੀ ਸ਼ਖਸ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਤਾਂ ਮਨੁੱਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਭੈਣ, ਧੀ, ਸੁਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੇ ਹੱਕ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਮਾਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਮਾਂ ਵੱਡੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ? ਜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੀਬੀਆਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਸਾਜਣ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲੜਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਔਰਤ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਅਜੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਿਜ਼ਮ ਤੇ ਇਸਲਾਮਿਜ਼ਮ ਦੇ ਦਬਾਅ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਅਤੇ ਜੰਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਓਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ (ਉੱਝ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਬਾਟਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਪਤਾਸੇ ਪਾ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ) ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਇੱਕਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਮਰਦ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ, ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ, ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਜੀ, ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਜੀ, ਬੀਬੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਜੀ, ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਕੌਰ ਜੀ ਆਦਿ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਕਤੀਆ ਜ਼ਾਲਮ ਮੁਗਲ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਣੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਗਲਾਂ 'ਚ' ਹਾਰ ਬਣਾ ਪਾਏ ਸਿੰਘਣੀਆ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ ਪਰ ਪਿਆਰੇ ਪੰਥ ਤੋਂ ਆਪਾ ਵਾਰਿਆ ਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਬੀਬੀ ਬਿਮਲ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ ਵਰਗੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਗਈਆਂ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਸਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਖੀ ਵੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਆਦਿ। ਪੰਥ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅੱਜ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲੜਾਈ, ਪਛਾੜੀ ਤੇ ਦੁਰਕਾਰੀ ਹੋਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹੀ ਨਮੂਨਾ ਬਣ ਕੇ ਦਿਖਾਵੇ ਜੋ ਬੀਬੀਆਂ ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਕਰ ਵੀ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਛਕਾ ਵੀ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਮਰਦ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਖਾਲਸੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸਗੋਂ ਖਾਲਸਾ ਕਹਿ ਕੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਲਿੰਗ-ਭੇਦ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਬਰਾਬਰਤਾ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾਂ ਕਿ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸਾਧ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ (ਜੋ ਬੀਬੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁੱਠੀ ਚਾਪੀ ਕਰਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਰੱਜਦੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੀਬੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੱਚ ਕਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਤ ਭੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਲ ਗਡ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਇਹ ਲੋਕ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਡੇਰਿਆਂ ਤੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜੋ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਹਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਕੁੰਭ ਨਾਰੀਅਲ ਜੋਤਾਂ, ਘੜੇ, ਮੌਲੀਆਂ, ਮਸਿਆ ਪੁੰਨਿਆਂ ਤੇ ਸੰਗ੍ਰਾਂਦਾਂ ਹੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰਹਿਰਾਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੁੰਨ ਰਾਛਸ ਕਾ ਕਾਟਾ ਸੀਸਾ, ਅਤਿਲ-ਚਾਰ ਸੌ ਪਾਂਚ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤ ਅਤੇ ਰਾਮ ਕਥਾ ਜੁਗ ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਹੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਉਕਾ ਹੀ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ, ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਔਰਤ ਪੈਰ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਲਿਖਦੇ ਹਨ-**ਢੋਲ ਗਵਾਰ ਸੂਦਰ ਪਛ ਨਾਰੀ**। ਜਿਹ ਸਭ ਤਾੜਨ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਚ-ਅਰਧ ਸਰੀਰੀ ਮੋਖ ਦੁਆਰੀ (ਭਾ. ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ) ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤੁ ਜੰਮੈ ਰਾਜਾਨ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ) ਅਤੇ ਪੁਰਖ ਮਹਿ ਨਾਰਿ ਨਾਰਿ ਮਹਿ ਪੁਰਖਾ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਭਾਵ ਪੁਰਖ ਅੰਦਰ ਨਾਰ ਬਿਰਤੀ ਤੇ ਨਾਰ ਅੰਦਰ ਪੁਰਖ ਬਿਰਤੀ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਹੈ। ਸੋ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲੀਏ ਤਾਂ ਔਰਤ ਮਰਦ ਦੋਨੋ ਬਰਾਬਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਾਹਰੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹੀ ਪਾੜਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਈਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੁਗੋ-ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਈਏ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੋਗਤ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਪਾਏ ਗਏ ਸ਼ਿਕੇ ਮਿਟਾਈਏ। ਜੇ ਵੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਨ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਵੀਨ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ ਤੇ ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਆਦਿਕ ਸਨ ਫਿਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸਕੂਟਰ, ਕਾਰਾਂ-ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਲੰਗਰ ਲੱਕੜਾਂ ਤੇ ਮੋਹੜੇ ਬਾਲ ਕੇ ਜਮੀਨ ਚ' ਹੀ ਟੋਆ ਖੱਟ ਲੋਹਾਂ ਤੇ ਪਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅੱਜ ਗੈਸ ਵਾਲੇ ਚੁਲਿਆਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਕੁੜਤਾ ਪੰਜਮਾਂ ਜਾਂ ਚੋਲਾ ਕਛਹਿਰਾ ਸੀ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਪੈਂਟਾਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਕਿਉਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੱਚੇ ਮਿੱਟੀ ਗਾਰੇ ਦੇ ਬਣੇ ਘਰਾਂ ਤੇ ਕਾਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਅੱਜ ਪੱਕੇ ਸੀਮਿੰਟ ਤੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਘਰਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਮਦਰੱਸੇ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਅੱਜ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਔਰਤ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਖੇਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅੱਜ ਕਿਉਂ ਨੌਕਰੀਆਂ (ਜੋਬਾਂ) ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਸੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਚ' ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅੱਜ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਸੋ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਜਮਾਨਾਂ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਤੇ ਰਹੁ ਰੀਤਾਂ ਵੀ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਦਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਬਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆਪੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਔਰਤ ਵੀ ਜੋ ਅੱਜ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਹਿਤਵਾਦੀ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲੈ ਲੈਣੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਹ ਹੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਾ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਂ-ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ॥ ਅਲਾਹ ਰਾਮ ਕੇ ਪਿੰਡ ਪਰਾਨ॥ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ)

ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ

ਮੈਂ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂਕਿ ਮੈਂ ਵਾਜਾ ਸਿਖ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਮਰਦਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਪੜਨ ਲਈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਹਥ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਲਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਲਕੜੀ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਪਈ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਮੈਂ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਉਹ ਲਕੜੀ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹਟਾ ਦਿਆਂ ਤਾਂਕਿ ਪਾਠ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਾਂ ਪਰ ਜਦ ਮੈਂ ਨੇ ਉਥੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਣੀ ਦਾ

ਗੜਵਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਪਾਣੀ ਡੋਲ ਦਿਆਂ ਲੇਕਿਨ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਪਾਣੀ ਡੋਲਣ ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਸਾ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਉਥੇ ਇਕ ਅੰਟੀ ਜੀ ਬੈਠੇ ਸਨ ਮੈਂ ਨੇ ਉਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰਾਂ। ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗੀ ਕਿ "ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਇਸ ਨੇ ਡੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਅਗਰ ਤੂੰ ਪੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਭੀ ਪੀਲੇ"। ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਨੇ ਉਹ ਗੜਵਾ ਮਨ ਵਿਚ ਹਸ ਹਸ ਕੇ ਹੀ ਰਖ ਦਿਤਾ

ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਫੋਨ ਨੰ: 0092-939-501055

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀ ਹੈ?

ਪ੍ਰੋ: ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਘੱਗਾ'

ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਜੀਵ ਮਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਅਣਗਿਣਤ ਕੋਸ਼ਿਕਾ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਵਧੇਰਾ ਸਮਾਂ ਜਿਉਣਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ। ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਟਾਲ ਸਕਣ। ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਧਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ (ਸ਼ਾਇਦ) ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਜਿੰਨਾਂ ਡਰਦੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੀ ਮਨਸਾ ਨਾਲ ਜਾਦੂ ਮੰਤਰ ਹਥੋਲੇ ਟੁਣੇ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵਿਕਾਸ ਕਰਕੇ ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ "ਧਰਮ" ਦਾ ਆਸਰਾ ਲਿਆ। ਸ਼ਾਮੀ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਬੋਹਯਾਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਉੱਭਰਕੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਛਾ ਗਿਆ। ਹਿੰਦੂ ਪੌਰਾਣਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੇ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਰਲ ਕੇ, ਸਮੁੰਦਰ ਰਿਤਕਿਆ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੱਢਿਆ। ਇਹ ਪੀਣਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਖੂਨੀ ਜੰਗ ਹੋਈ ਤੇ ਸਾਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਡੁੱਲ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਨਾਸਵਾਨਤਾ ਰੋਕੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕੀ ਤਾਂ ਆਤਮਾ ਦੀ ਅਮਰਤਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਦੇ ਵਿੱਚਾਰ ਪਿਛੇ ਭੀ ਇਹੋ ਇੱਛਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਅਮਰ ਹੈ, ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰੀਰ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਜਨਮ ਲਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟੁੱਟਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ, ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ, ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ, ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਕਲੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਖੜੋਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਉੱਤਮ ਦਰਜੇ ਦਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਅਮਰਤਾ ਬਾਰੇ ਭੀ ਨਵੇਕਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ -

ਜੈਸਾ ਸੁਪਨਾ ਰੈਨਿ ਕਾ ਤੈਸਾ ਸੰਸਾਰ॥

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਮਾਨ ਸਭੁ ਬਿਨਸਿਐ ਕਿਆ ਲਗਹਿ ਗਵਾਰ॥

ਇਕਿ ਚਾਲੇ ਇਕਿ ਚਾਲਸਹਿ ਸਭਿ ਅਪਨੀ ਵਾਰ॥... (808)

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਾਖੂਬੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇ ਵੰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਅਰਥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਾਏ ਹਨ। ਆਉ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਅਕੱਟ ਗਵਾਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ - ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਕਿ ਉਸਦਾ "ਨਾਮ" ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ -

1. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਹੈ ਮਿਲਿ ਪੀਵਹੁ ਭਾਈ॥

ਜਿਸ ਸਿਮਰਤ ਸੁਖ ਪਾਈਐ ਸਭ ਤਿਖਾ ਬੁਝਾਈ॥ (318)
ਗੁਰਬਾਣੀ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਣ

ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ -

2. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਤੇਰੀ॥

ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਹੋਵੈ ਪਰਮ ਗਤਿ ਮੇਰੀ॥ (103)

ਜੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਦੇਵੇ ਸਰੀਰ ਰਾਹੀਂ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰੇ ਉਹ ਖੁਦ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ। ਪਾਵਨ ਵਾਕ ਹਨ -

3. ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਚਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕਹੈ ਕਹਾਏ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਤਤੁ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ॥ (1423)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਘੱਲੇ ਆਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੋਂ ਖੁਦਾਈ ਰਹਿਮਤ ਸਦਕਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਬਣ ਵਿੱਚਰੇ। ਮਿਸਾਲ ਲਈ-

4. ਅਮਰਦਾਸਿ ਅਮਰਤ ਛੁੜ ਗੁਰ ਰਾਮਹਿ ਦੀਅਉ॥ (1408)

ਜਦੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਇੱਕ ਮਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਤੇ ਪਏ ਵਿਕਾਰ ਧੋ ਦੇਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸੋਝੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਉਹ ਵੇਲਾਵਖਤ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-

5. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰ॥

ਕਰਮੀ ਆਵੈ ਕਪਤਾ ਨਦਰੀ ਮੋਖੁ ਦੁਆਰੁ॥ (2)

ਚਲ ਰਹੇ ਪਰਕਰਣ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ -

6. ਸੋਇਨ ਕਟੋਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਭਰੀ॥ ਲੇ ਨਾਮੇ ਹਰਿ ਆਗੈ ਧਰੀ॥ (1163)

ਫਿਰ ਮੱਖਣ ਤਾਂ ਦੁੱਧ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤੀ ਹੈ, ਮੱਖਣ ਨੂੰ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ -

7. ਰਸਨਾ ਨਾਮ ਜਪਹੁ ਤਬ ਮਥੀਐ ਇਨ ਬਿਧਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪਾਵਹੁ॥ (728)

ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਅੱਖ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਵੇਖਦੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਭੀ ਤੇ ਬੁਰਾ ਭੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਨੇਕੀ ਵੱਲ ਲਾਉਣਾ ਲੋੜਦੇ ਹਨ। ਹੇ ਮਨੁੱਖ! ਤੇਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗੀ ਬਣ ਜਾਵੇ-

8. ਸੂਕੇ ਹਰੇ ਕੀਏ ਖਿਨ ਮਾਹੇ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸੰਚਿ ਜੀਵਾਏ॥ (191)

ਕਰਤਾਪੁਰਖ ਜੀਵਾਂ ਤੇ ਸਦਾ ਰਹਿਮਤ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਬਰਕਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੋਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਂਹ ਪੈਣਾ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਬਰਖਾ ਹੋ ਰਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

9. ਝਿਮਿ ਝਿਮਿ ਵਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਧਾਰਾ॥

ਮਨੁ ਪੀਵੈ ਸੁਨਿ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰਾ॥ (102)

ਖੁਦਾਵੰਦ ਕਰੀਮ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ। ਬਚਨ ਹਨ -

10. ਅੰਦਰੁ ਲਭਾ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ॥ (48)

ਅਗਲੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੰਤ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਉੱਚੇ ਰੱਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਹੈ -

11. ਜਿਹਵੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਉ॥ (1219)

ਮਿੱਠੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ -

12. ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਰਸਨਾ॥ (269)

ਸੁਆਦਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ -

13. ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਛਤੀਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਖਾਹਿ॥ (269)

ਵੇਖਣਾ ਸੁਣਨਾ ਤੇ ਖਾਣਾ ਪਵਿੱਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਸਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਮੂਲਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ -

14. ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬੋਲੈ ਸਦਾ ਮੁਖਿ ਵੈਣੀ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੇਖੈ ਪਰਖੈ ਸਦਾ ਨੈਣੀ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕਥਾ ਕਹੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਅਵਰਾ ਆਖਿ ਸੁਨਾਵਣਿਆ॥ (118)

ਚੰਗੇ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਮੁੱਚਾ ਸਰੀਰ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

15. ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕਾਇਆ ਰਹੈ ਸੁਖਾਲੀ ਬਾਜੀ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੇ॥

ਮਨੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਦੀਆਂ ਵਰਤੋਂ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖ ਜਾਈਏ। ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਢੰਗ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਆਖਿਆ ਹੈ -

16. ਬਿਖੁ ਸੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਭਏ ਗੁਰਮਤਿ ਬੁਧਿ ਪਾਈ॥

ਅਕਹੁ ਪਰਮਲੁ ਪਏ ਅੰਤਰਿ ਵਾਸਨਾ ਵਸਾਈ॥ (565)

ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਦੇਰ ਸਵੇਰ ਚੰਗਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ-

17. ਗੁਰਸਿਖੀ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬੀਜਿਆ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਫਲੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪਾਇਆ॥ (304)

ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸ ਜਾਵੇ, ਭਟਕਣਾ ਸਦਾ ਲਈ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇ-

18. ਏਕੋ ਵੇਖਾ ਅਵਰੁ ਨਬੀਆ॥ ਗੁਰੁ ਪਰਸਾਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਆ॥

ਗੁਰੁ ਕੈ ਸਬਦਿ ਤਿਖਾ ਨਿਵਾਰੀ ਸਹਜੇ ਸੁਖਿ ਸਮਾਵਣਿਆ॥ (113)

ਆਖਿਰ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਕੀ ਤਾਂ ਸੰਕੇਤ ਹਨ, ਗਲ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਸਿਰੇ ਦੀ ਗਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਭੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੰਵਰ ਗਿਆ। ਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਚਾਨਣ ਹੋ ਗਿਆ -

19. ਜਿਨ ਵਡਿਆਈ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਕੀ ਤੇ ਰਤੇ ਮਨ ਮਾਹਿ॥

ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਏਕੁ ਹੈ ਦੂਜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਹਿ॥

ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਮਨੈ ਮਾਹਿ ਪਾਈਐ ਗੁਰਪਰਸਾਦਿ॥

ਤਿਨੀ ਪੀਤਾ ਰੰਗ ਸਿਉ ਜਿਨ ਕਉ ਲਿਖਿਆ ਆਦਿ॥ (1238)

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਚਲਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ “ਧਰਤੀ ਧਰਮਸਾਲ” ਉਤੇ ਆ ਕੇ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਬਸਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਆਪਣੀ ਅਲਪ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ ਕੀਨਾ ਸਾਤਾ ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਆਮ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਉਣ ਦਾ, ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ, ਬਾਰ ਬਾਰ ਚੇਤਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਿ ਭਾਈ ਤੇਰਾ ਜੀਵਨ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਕੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵਰਗਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਇੱਥੇ ਜਨਮ ਲੈਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਰਯੋਜਨ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੇ, ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵਰਗਾ ਸਵੱਛ ਜੀਵਨ ਬਣਾ ਲਵੇ। ਤਾਂ ਹੀ ਤੇਰਾ ਆਉਣਾ ਸਫਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਵਾਕ ਹਨ -

20. ਜਿਸੁ ਜਲ ਨਿਧਿ ਕਾਰਣਿ ਤੁਮ ਜਗਿ ਆਏ ਸੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਰੁ ਪਾਹੀ ਜੀਉ॥

ਛੋਡਹੁ ਵੇਸੁ ਭੇਖ ਚਤੁਰਾਈ ਦੁਬਿਧਾ ਇਹ ਫਲੁ ਨਾ ਹੀ ਜੀਉ॥ (598)

ਉਪਰ ਵਰਣਿਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪਾਵਨ ਪੰਕਤੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਬਣਤਰ ਜਾਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪਰਕਰਣ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਨ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਜੋ ਕਾਰਜ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕੌਤਕ, ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਮੰਜਲ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਭੀ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੈਂ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਪੁਣ ਕਰਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? ਆਉ ਜ਼ਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁੱਝ ਕੁ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੀਏ -

ਨੰ: 1. ਪਹਿਲੀ ਬੱਜਰ ਕੁਰਹਿਤ ਕੇਸ ਹਨ; ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਦਾਤ ਜਾਣਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਾਹੜੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲਾ ਭਰਵਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਜੁੱਸਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਕਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਕਿ ਔਰਤ ਮਰਦ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਚਿੰਨ ਹਨ ਕੇਸ। ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਅਮ ਪਰਤੱਖ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਸੁੰਦਰ ਦਸਤਾਰ ਭੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਕੇਵਲ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ, ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਹੜੀ ਕੇਸ ਕੱਟਣਾ, ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਸਜਾ ਸੀ ਦਾਹੜੀ ਕੇਸ ਕੱਟ ਦੇਣੇ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਕੇ ਬੇਪੱਤ ਕਰਨਾ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਦਸਤਾਰ ਬੰਨਣ ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦੇਣੀ। ਜੇ ਹਾਕਮ ਟੋਲਾ ਜੋਰ ਜ਼ਬਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਸ਼ਰਤ ਸੀ- ਕੇਸ ਕਟਵਾਏ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲਵੋ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਭੀ ਸਿੱਖ ਸੂਰਮੇ ਨੇ, ਕੇਸ ਕਟਵਾਕੇ ਬੇਪਤੀ ਵਾਲਾ ਜਿਉਣਾ ਪਰਵਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਗੈਰਤ ਵਾਲੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਦਾਰੀ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਨਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਕੇਸ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੈ। ਤੁਰਲੇ ਫਰਲੇ ਇਹ ਸੋਹਣੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਤੇ ਹੀ ਸਜਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਦੋ ਵਾਰੀ ਜਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ - “ਜਿਨਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਨੇ ਧਰਮ ਹੇਤ ਸੀਸ ਦਿਤੇ...ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਕੇਸਾਂ ਸੁਆਸਾਂ ਸੰਗ ਨਿਭਾਹਿਆਂ।” ਦੂਜੀ ਵਾਰ- “ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦਾਨ ਕੇਸ ਦਾਨ...ਆਖ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਚਾਹੀ ਹੈ। ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਕਕਾਰ ਕੇਸ ਹੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਬੱਜਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਪਹਿਲੀ ਕੁਰਹਿਤ ਕੇਸ ਹਨ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਬੇਅੰਤ ਪਰਮਾਣ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੰਗੂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ -

**“ਰਾਖਰੁ ਕਛੁ ਕੜਾ ਕੇਸ ਕਿਰਪਾਨ। ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਕੇ ਇਹ ਨਿਸਾਨ।
ਕੰਘਾ ਕੇਸੋ ਕੇ ਸੰਗ ਰਹੈ। ਇਹੋ ਪਾਂਚ ਕਕਾਰ ਧਰੇ ਹੈ।**

ਨੰ: 2. ਪਰਤਨ ਗਾਮੀ - ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਢਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਬੜੇ ਨੇਕ ਆਚਰਣ ਦੇ ਧਾਰਣੀ ਬਣਦੇ ਜਾਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਲੰਮੀ ਖੂਨੀ ਜੰਗ ਲੜਨੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਹੋਰ ਕਰੂਰਤਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੋਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਤੋਂ ਗਿਰੇ ਹੋਏ ਕਮੀਣੇ ਕਾਰੇ ਭੀ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਜਵਾਲਾ ਭੜਕ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਭਿਆਨਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਜਾਲਮ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਕਾਰਿਦਿਆਂ ਨੇ ਮਾਸੂਮ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਭੀ ਰਹਿਮ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਓੜਕ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਪੁੱਜ ਕੇ ਅਪਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਪਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਦਾ ਹੀ ਪਰਾਈਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ

ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਭੀ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕੇ, ਕਿ ਸਿੱਖ “ਜਨਾਹੀ” ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨਿਰਸੰਕੋਚ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਚਨ ਸਦਾ ਚੇਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ -

ਨਿਮਖ ਕਾਮ ਸੁਆਦ ਕਾਰਣਿ ਕੋਟਿ ਦਿਨਸ ਦੁਖ ਪਾਵਹਿ।।

ਘਰੀ ਮੁਹਤ ਰੰਗ ਮਾਣਹਿ ਫਿਰਿ ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਪਛੁਤਾਵਹਿ।। (403)

ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜਿਕਰ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਰਨੈਲ ਦੀ ਜੁਆਨ ਔਰਤ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਨੱਠ ਗਏ, ਤੇ ਕੁੱਝ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖ ਇਸ ਬੇਬਸ ਔਰਤ ਨਾਲ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗਭਰੂਆਂ ਨੂੰ ਵਰਜਿਆ। ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਹੋਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਅਖੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਸਲੂਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਭੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਕਿਉਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਸਿਆਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਝਗੜਾ ਨਾਂ ਕਰੋ, ਚਲੋ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਆਕੇ ਸਾਰੀ ਹੋਈ ਬੀਤੀ ਆਖ ਸੁਣਾਈ। ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ-

ਪੁਨਿ ਸਿੰਘਨ ਬੁਝੈ ਗੁਨਖਾਨੀ। ਸਗਲ ਤੁਰਕ ਭੁਗਵੇਂ ਹਿੰਦਵਾਨੀ।

ਸਿੰਘ ਬਦਲਾ ਲੇ ਭਲਾ ਜਣਾਵੈਂ। ਗੁਰ ਸਾਸਤਰ ਕਿਉਂ ਵਰਜ ਹਟਾਵੈਂ ?

ਸੁਣ ਬੋਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸ ਬੋਰੇ। ਹਮ ਲੇ ਜਾਣੋ ਪੰਥ ਉਚੇਰੇ।

ਨਾਹਿ ਅਧੋਗਤੀ ਬਿਖੇ ਪੁਚਾਵੈਂ। ਤਾਂ ਤੇ ਕਲਮਲ ਕਰਨ ਹਟਾਵੈਂ।

ਪਰਾਏ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਰਕ ਹੋਕੇ ਇਨਸਾਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਚੈਨ, ਪਰਵਾਰਿਕ ਸੁੱਖ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਡਜ ਵਰਗੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਹਰ ਸਿਆਣਾ ਮਨੁੱਖ ਪਰਾਏ ਤਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਡਜ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸੰਨ 1971 ਵਿੱਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਪਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਰਮ ਵਾਲੀਆਂ (ਮੁਸਲਮਾਨ) ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬੇਪਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੰਕਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਸਤਰਹੀਣ ਅਧਮੋਈਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਪਾਤ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਤਨ ਢਕੇ। ਯੋਗ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਪੂਰਵਕ ਪੁਚਾਉਣ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਆਮ ਸਿੱਖ ਭੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਨੇ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਕਰਮ ਕਰਨੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਰਜਿਆ ਹੈ। ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣੋਂ ਬਚਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਆਚਰਣ ਸਦਕਾ ਸਿੱਖ ਯੋਧਿਆਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਭੀ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਥਾਂ ਮਿਲੀ। ਹਰ ਬਹੁ ਬੇਟੀ ਨਿਸੰਗ ਹੋਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗ ਜਾਣਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ “ਰਾਖੀ” ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਇੱਜਤ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਜੋਗ ਹੋਈਆਂ। ਪਰ ਕੀ ਅੱਜ ਦਾ ਭੇਖੀ ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਦਾਗੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ?

3. ਤੰਬਾਕੂ - ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਸਾ ਇਨਸਾਨ ਉਦੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਦੁਖਾਂ ਕਲੋਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੇ ਚਾਰੇ ਬੰਨਿਉਂ ਘੇਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਦਿਮਾਗ ਬੇਬੱਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਤਦੋਂ ਗਮ ਨੂੰ ਭੁਲਾਣ ਲਈ ਨਸੇ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਕਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਸੇ ਦੀ

ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੋਚਣ ਕਿਰਿਆ ਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੈੱਲ ਮਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਜਿਉਂ ਦੇ ਤਿਉਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਨਸ਼ੇ ਕਾਰਨ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਉਂ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ। ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਦੁਰਮਤਿ ਮਦੁ ਜੋ ਪੀਵਦੇ ਬਿਖਲੀ ਪਤਿ ਕਮਲੀ॥

ਰਾਮ ਰਸਾਇਣ ਜੋ ਰਤੇ ਨਾਨਕ ਸਚ ਅਮਲੀ॥ (399)

ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਅਤੀ ਨਿੰਦਨੀਯ ਵਸਤੂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਾਂ ਕੁੱਝ ਵਿਹਲਤ, ਚੋਰ ਉਚਕੇ, ਜੁਆਰੀਏ, ਜਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਪੀ ਅਹਿਲਕਾਰ, “ਗ਼ਮ ਗਲਤ” ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਜੋਗੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਲੇਪਣ ਦੇ ਗ਼ਮ ਨੂੰ ਭੁਲਾਣ ਵਾਸਤੇ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਬੱਚੇ ਪਤਨੀ, ਭੈਣ ਭਰਾ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਭੁਲਾਣ ਵਾਸਤੇ, ਘਰ ਦੇ ਸੁਖ ਭੁਲਾਣ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ (ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ) ਬਹੁਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਦੇਵਤੇ (?) ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਸੌਮ ਰਸ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦੇਵਤਾ ਜਨ (?) ਸ਼ਰਾਬ, ਮੋਹਣੀਆਂ (ਪਰੀਆਂ) ਦਾ ਸਾਥ, ਨਾਲ ਹੀ ਜੂਏ ਦੀਆਂ ਬਾਜੀਆਂ ਆਮ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਚੇਲੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਣੇ ਦੇਵਤਿਆਂ (?) ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲਣ ? ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੰਤਾ ਪਵੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਵਧਦੀ ਹੋਈ ਸ਼ਰਾਬ ਘਰਾਂ, ਇਕੱਠਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰਾਂ ਦੀ ਰੌਣਕ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੇ ਟੋਲਿਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਫ਼ਖਰਯੋਗ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਕਾਢਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀਆਂ। ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਸਰੇ ਹੋਏ ਅਨੈਤਕ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਰੁਧ ਕਦੀ ਕੋਈ ਜਹਾਦ ਨਹੀਂ ਛੇੜਿਆ। ਨਸ਼ਈ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਜਮੀਰ ਮਰ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਈ ਆਪਣੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸਾ ਸਿਹਤ ਤੇ ਇੱਜਤ, ਸਭ ਕੁੱਝ ਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਪਤਨੀ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਭੀ ਚੁੰਡ ਚੁੰਡ ਕੇ ਖਾਣ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਤੰਬਾਕੂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਲੀ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਦੁਸ਼ਟ ਪਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਲਈ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਤੰਬਾਕੂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਨਾਂ ਸਮਝਣਾ, ਇਹ ਭੀ ਦੂਜੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਨ ਆਤਮਾ ਤੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਝਗੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪ੍ਰਵਾਰ ਉੱਜੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਭੁਗਤਦਿਆਂ ਜੇਹਲਾਂ ਕਟਦਿਆਂ ਉਮਰਾਂ ਬੀਤ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਪੰਜਾਬ ਏਸੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸੂਬਾ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਜਿਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਨਸ਼ਈ ਜਿਲਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਪਾਵਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਖਜਾਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਅਮੋਲਕ ਦਾਤ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ) ਵਰਗਾ ਨਾਯਾਬ ਤੋਹਫਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਿੱਖ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਅਤੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਨਸ਼ੇ ਖਾ ਪੀ ਕੇ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰੂਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਂ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੱਡ

ਸੇਕਣੇ ਭੀ ਰਤੀ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਿਆ ਸਾਭ ਕੇ, ਅਗਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਉਥਾਨ ਵਾਸਤੇ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਿੱਖ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪਰਚਾਰ ਵਾਸਤੇ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਖਰਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡੰਕੇ ਵੱਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ, ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਚੌਧਰੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੁੰਡੀਦਾਰ ਖੁਦ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਭੀਆਂ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖੀਏ ? ਚੋਣਾ ਵਕਤ ਵੱਡੇ ਅਕਾਲੀ (?) ਗੁਰੂ ਕੀ ਗੋਲਕ ਦਾ ਪੈਸਾ ਸ਼ਰਾਬ ਅਫੀਮ ਤੇ ਰੋੜ੍ਹਦੇ ਪਰਤੱਖ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੋਚ ਕੇ ਰੂਹ ਕੰਥ ਉੱਠਦੀ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਉ ਬਹੁਤੀ ਕਰੋ; ਬਿਖੁ ਬੋਹਿਥਾ ਲਦਿਆ ਦੀਆ ਸਮੁੰਦਿ ਮਝਾਰਿ॥

ਕੰਧੀ ਦਿਸਿ ਨ ਆਵਈ ਨ ਉਰਵਾਰੁ ਨ ਪਾਰਿ॥ (1009)

ਸੋ ਸਿੱਖ ਲਈ ਸਾਰੇ ਨਸ਼ੇ ਸਮੇਤ ਤੰਬਾਕੂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾ ਹਨ।

4. ਕੁੱਠਾ ਮਾਸ - ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਬੋਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਪੂਰਾ ਤਾਣ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭੁਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿੱਚ “ਕੁੱਠਾ” ਸ਼ਬਦ ਲਿਖ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਸਟਾਰ ਮਾਰਕ ਦੇ ਕੇ, ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - “ਕੁੱਠਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉਹ ਮਾਸ ਹੈ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।” ਜੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਾਸ ਦਾ ਨਿਖੇਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ “ਕੁੱਠਾ” ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਲਿਖਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਸੀ ਕਿ “ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ”। ਇੱਕੋ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਰਚਾਰਕ ਤੇ ਲੇਖਕ (ਵਿਰਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ) ਭਟਕ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਨਾਂ ਸਮਝਿਆ। ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਖਾਣਾ ਹਰ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਅੰਗ ਮੰਨਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਮਿੱਠਾ ਤਿਆਗਣਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਧ ਮੱਖਣ ਛੱਡਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਠਾ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸੋਚ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੀ ਮਾਰੂ ਪਰਵਿਰਤੀ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਤੇ ਠੋਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੁਲ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਗੁਲਾਮ ਭੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਮਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਕ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਭੀ ਮਿਲੇ ਹੋਣ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੀਝ ਲਾਕੇ ਪਰਖ ਕਰੋ। ਜੇ ਲੜਕੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਹੁਟੀ ਬਣ ਕੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪਿਤਾ ਵਾਲਾ ਧਰਮ ਜਾਂ ਵਿਹਾਰ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਪੁਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਸਾਡੀ ਬੇਟੀ ਵਿਆਹੀ ਜਾਕੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਪੈਕੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਤਿਆਗਣੇ ਨਹੀਂ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਬੜੀਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਜਾਂ ਪੁਜਾਰੀ ਟੋਲੇ ਕੁੱਝ ਭੀ ਆਖੀ ਜਾਣ ਕਿਸੇ ਦੀ ਟੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੀ। ਉੱਠ ਰਹੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਤਾਕਤ ਨੂੰ, ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ, ਸਵੈਮਾਣ ਨਾਲ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੱਦ ਵਿੱਚ ਅੰਨੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੀ (ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭੀ) ਪੁਜਾਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਭੀ ਉੱਠ ਰਹੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਭੁਗਤੇਗੀ। ਪੂਜਾ ਦਾ ਧਾਨ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਮਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਦੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ

ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰਾਜਸੀ ਗੁਲਾਮੀ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰੇ ਬਣਾਏ ਵਜਾਏ। ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹ ਸਵਾਰ ਬਣੇ। ਝੰਡੇ ਝੁਲਾਏ, ਤੁਰਲੇ ਫਰਲੇ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾਈਆਂ। ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕੱਜੇ, ਭਾਵ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜਬਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣੇ ਬਚਾਇਆ। ਬੇਪਤ ਹੋਈ ਔਰਤ ਨੂੰ “ਚੁੰਨੀ ਲੱਭ ਗਈ, ਜਾਂ ਸਿਰੇ ਨੰਗੀ ਹੋ ਗਈ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਸਗੋਂ ਨਗਰ ਕਸਬੇ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਸਾਏ। ਉਪਰ ਵਰਣਿਤ ਰਹਿਮਤਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਮਾਲ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ- ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਓ! ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਕੋਈ ਖੋਹਣ ਦੀ ਨੀਚ ਹਰਕਤ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵਾਸਤੇ, ਦੁਸਮਣ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਯਾਬ ਤੋਹਫਾ ਬਖਸ਼ ਰਿਹਾ ਹਾਂ- “ਕਿਰਪਾਨ”। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੂਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰੋਏ ਰਹਿਣਾ। ਵਾਕ ਹਨ -

ਬਿਨਾ ਸਸਤਰ ਕੇਸੰ ਨਰੰ ਭੇਡ ਜਾਨੇ।

ਗਹੇ ਕਾਨ ਤਾਕੇ ਕਿਤੈ ਲੈ ਸਿਧਾਨੇ।

ਸਹੀ ਮੇਰੀ ਆਗਿਆ ਸੁਨੋ ਹੇ ਪਿਆਰੇ।

ਬਿਨਾ ਸਸਤਰ ਕੇਸੰ ਦੇਵੇ ਨਾ ਦੀਦਾਰੇ। (ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਸੂ:)

ਜਬ ਹਮਰੇ ਦਰਸਨ ਕੇ ਆਵਹੁ। ਬਣ ਸੁਚੇਤ ਤਨ ਸਸਤਰ ਸਜਾਵਹੁ।

ਕਮਰ ਕਸਾ ਕਰ ਦੇਵਹੁ ਦਿਖਾਈ। ਹਮਰੀ ਖੁਸੀ ਹੋਇ ਅਧਿਕਾਈ।

(ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਸੂ:)

ਜਾਂ - ਸਸਤਰ ਗਰੀਬ ਦੀ ਰੱਖਿਆ। ਜਰਵਾਣੇ ਦੀ ਭੱਖਿਆ।

ਜੋ ਲੋਕ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਭੀ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਾਸ ਖੀਦ ਕੇ ਖਾਧਾ ਜਾਵੇ। ਇਹਨਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਵਿਕਣ ਵਾਲਾ ਮਾਸ ਕੁੱਠਾ (ਹਲਾਲ) ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੁਦ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਟੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਸਤਰਧਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਸਤਰ ਦੀ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਵਰਤੋਂ ਭੀ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖੇਗਾ। ਨਿਰਭੈਤਾ ਭੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗੀ। ਮਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਬਲਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਸੂਰਮੇ ਕਦੀ ਭੀ ਮੌਕਾ ਮੇਲ ਬਣ ਜਾਣ ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਖੜੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਲਮ ਅਫਸਰ, ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਕਤ ਆਉਣ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਅਜਿਹੇ “ਸਿਰ ਫਿਰੇ” ਲੋਕ ਰਾਜ ਪਲਟਾ ਹੀ ਕਰ ਦੇਣ। ਝਟਕੇ ਜਾਂ ਹਲਾਲ ਕੀਤੇ ਮਾਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਬਣਤਰ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਸਲਾ ਆਪਣੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, ਖੁਦਾ ਆਖ। ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਖੁਦਾ ਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਦਬਾਉ ਵਿੱਚ ਡਰ ਕੇ ਮੈਂ ਜਾਨਬਖਸ਼ੀ ਲਈ ਖੁਦਾ ਨਹੀਂ ਆਖਾਂਗਾ। ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਰੋਜ ਆਖਾਂ।

ਖੰਡੇ ਕੀ ਪਾਹੁਲ ਰਾਹੀਂ, ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ (ਇਸਤਰੀ, ਪੁਰਖ) ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਫੌਜ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੂਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰੋਈ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ, ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ, ਕੁੱਝ ਵਰਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਲਈ ਪੰਜ ਕਕਾਰੀ ਵਰਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। **ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਸੋਮਾ ਪਾਵਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਵਰਦੀ ਹੈ। ਖੰਡੇ ਕੀ ਪਾਹੁਲ ਲੈ ਕੇ ਪੰਥ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਭਰ ਸਿੱਖੀ ਕਮਾਉਣੀ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਨਾ**

ਸਮਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਖੰਡੇ ਕੀ ਪਾਹੁਲ ਨੂੰ ਭੀ ਅਨੇਕ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਬੋੜਾ ਗਰਕਿਆ ਹੈ।

ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ

ਸ੍ਰ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਾਣੀ ‘ਜਪੁ’ ਜੀ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਗਲਤ।

21 ਮਈ ਨੂੰ ਟੀ. ਵੀ. ਤੇ ਚਰਚਾ ਵਾਰਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ‘ਜਪੁ’ ਦੇ ਉਚਾਰਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। 1967-68 ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤਾਇਆ ਜੀ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਜੋ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਬਤੌਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਕੋਲੋਂ ਬਾਣੀ ‘ਜਪੁ’ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣੇ ਸਿੱਖੇ ਸਨ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ‘ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਕਰਣ’ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਕਾਰਣ ਕੀ ਹੈ? ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਵੀ ਵੇਦਾਂਤ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੇਦਾਂ ਤੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਲਾ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੱਲਦੀ ਫਿਰਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਵੇਗਾ ਉਸਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲਿਆ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ।

22 ਮਈ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ, ਜੋ ਹਾਈਵੇ 50 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਹੈ, ਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਸਾਢੇ ਦਸ ਵਜੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁੱਝ ਪੰਗਤੀਆਂ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਵਾਏ ਤੇ ਜੋ ਜੋ ਉਚਾਰਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਉਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਕਚਿਹਰੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਹਾਂ।

ਹੁਕਮੀ ਹੁਕਮ ਚਲਾਏ ਰਾਹੁ ॥ ਨਾਨਕ ਵਿਗਸੈ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ॥3॥ ਉਚਾਰਣ ਰਾਹੋ ਤੇ ਵੇਪਰਵਾਹੋ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਗਲਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਰਾਹ’ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੇਪਰਵਾਹ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪੁਛਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਰਾਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਲਾਣੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ? ਹਾਹੇ ਨੂੰ ਔਕੜ ਤਾਂ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹ ਤੇ ਵੇਪਰਵਾਹ ਇਕ ਵਚਨ ਨਾਮ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਮਲੇ ਤੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਏ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਜੋ ਚੱਲਦੀ ਫਿਰਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਹੜੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਕਰਣ ਆਪ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੱਕੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੀ ਗਲਤ ਲਾਏ ਗਏ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਦੰ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਵੇਦੰ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥

ਗੁਰੁ ਈਸਰੁ, ਗੁਰੁ ਗੋਰਖੁ, ਬਰਮਾ ਗੁਰੁ, ਪਾਰਬਤੀ ਮਾਈ ॥

ਉਪਰਲੇ ਲਾਏ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਬਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਈਸਰ, ਗੋਰਖ ਤੇ ਬਰਮਾ ਗੁਰੂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਬਤੀ ਮਾਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਗਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਕਾਰਦੇ ਹਨ।

ਏਕਾ ਮਾਈ, ਜੁਗਤਿ ਵਿਆਈ, ਤਿਨਿ ਚੇਲੇ ਪਰਵਾਣੁ ॥

ਇਕੁ ਸੰਸਾਰੀ, ਇਕੁ ਭੰਡਾਰੀ, ਇਕੁ ਲਾਏ ਦੀਬਾਣੁ ॥

ਲੋਕੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ/ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਮਾਈ ਸੀ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ

ਤਿੰਨ ਚੇਲੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਪਾਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ:

ਜਿਵ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ, ਤਿਵੈ ਚਲਾਵੈ, ਜਿਵ ਹੋਵੈ ਫੁਰਮਾਣੁ ॥

ਓਹੁ ਵੇਖੈ, ਓਨਾ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵੈ, ਬਹੁਤਾ ਏਹੁ ਵਿਡਾਣੁ ॥

(ਪਰ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ) ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕਾਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, (ਇਹਨਾਂ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਕੁਝ ਹੱਥ ਨਹੀਂ)। ਇਹ ਬੜਾ ਅਸਚਰਜ ਕੌਤਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ (ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ) ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ। ਸ੍ਰ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀਓ ਠੀਕ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਦੰ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਵੇਦੰ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥

ਗੁਰੁ ਈਸਰੁ, ਗੁਰੁ ਗੋਰਖੁ ਬਰਮਾ, ਗੁਰੁ ਪਾਰਬਤੀ ਮਾਈ ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਰਥ ਬਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਈਸਰ ਹੈ, ਗੋਰਖ ਹੈ ਬਰਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਪਾਰਬਤੀ ਮਾਈ ਹੈ। ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ/ ਇੱਕ ਰੱਬ ਜੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ। ਗੱਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਪਾਰਬਤੀ ਗੁਰੂ ਬਣ ਜਾਏਗੀ। ਇਸਤਰੀ ਕਦੇ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੂਪੀ ਹੈ ਤੇ ਮਰਦ ਬੀਜ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਮਰਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਸਨਾਤਨੀ ਧਰਮ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ ਓਹੀ ਬੋਲਣਗੇ।

ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਠੀਕ ਲਾਏ।

ਗੁਰਾ, ਇਕ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ ॥

ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਕਾ ਇਕੁ ਦਾਤਾ, ਸੋ ਮੈ ਵਿਸਰਿ ਨ ਜਾਈ ॥5॥

ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਰਗੁਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਰਗੁਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਜੇ ਨਾਨਕ ਹੀ ਨਿਰਗੁਣ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਗੁਣ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ? ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੁਸੀਂ ਗਲਤ ਲਗਾਏ ਹਨ।

ਨਾਨਕ ਨਿਰਗੁਣਿ ਗੁਣੁ ਕਰੇ, ਗੁਣਵੰਤਿਆ ਗੁਣੁ ਦੇ ॥

ਤੇਹਾ ਕੋਇ ਨ ਸੁਝਈ, ਜਿ ਤਿਸੁ ਗੁਣੁ ਕੋਇ ਕਰੇ ॥7॥

ਠੀਕ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ।

ਨਾਨਕ, ਨਿਰਗੁਣਿ ਗੁਣੁ ਕਰੇ, ਗੁਣਵੰਤਿਆ ਗੁਣੁ ਦੇ ॥

ਤੇਹਾ ਕੋਇ ਨ ਸੁਝਈ, ਜਿ, ਤਿਸੁ ਗੁਣੁ ਕੋਇ ਕਰੇ ॥7॥

ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਉਚਾਰਣ ਦੋਨੇ ਹੀ ਗਲਤ ਹਨ।

ਕਵਣੁ ਸੁ ਵੇਲਾ ਵਖਤੁ ਕਵਣੁ, ਕਵਣੁ ਥਿਤਿ ਕਵਣੁ ਵਾਰੁ ॥

ਕਵਣਿ ਸਿ ਰੁਤੀ ਮਾਹੁ, ਕਵਣੁ ਜਿਤੁ ਹੋਆ ਆਕਾਰੁ ॥

ਪਹਿਲੀ ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਚਾਰ ਅੱਖਰ ਹਨ; ਵੇਲਾ, ਵਖਤੁ, ਥਿਤਿ ਤੇ ਵਾਰ ਤੇ ਚਾਰ ਵਾਰ ਹੀ ਕਵਣੁ ਆਇਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਕੇ ਪੰਗਤੀ ਦੇ ਚਾਰ ਹਿਸੇ ਕਰਣੇ ਪੈਣਗੇ। 'ਮਾਹੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਮਾਹੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਹੇ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਔਕੜ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕੇ ਮਹੀਨਾ ਇੱਕ ਵਚਨ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰ: ਰੁਤੀ, ਮਾਹੁ ਤੇ ਅਕਾਰੁ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੋ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਕੇ ਪੰਗਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਿਸੇ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਰਥ ਠੀਕ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਠੀਕ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਕਵਣੁ ਸੁ ਵੇਲਾ, ਵਖਤੁ ਕਵਣੁ, ਕਵਣੁ ਥਿਤਿ, ਕਵਣੁ ਵਾਰੁ ॥

ਕਵਣਿ ਸਿ ਰੁਤੀ, ਮਾਹੁ ਕਵਣੁ, ਜਿਤੁ ਹੋਆ ਆਕਾਰੁ ॥

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰਦਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਗਲਤ ਲਾਏ ਹਨ।

ਸੋਈ ਸੋਈ ਸਦਾ, ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ, ਸਾਚਾ ਸਾਚੀ ਨਾਈ ॥

ਹੈ ਭੀ ਹੋਸੀ, ਜਾਇ ਨ ਜਾਸੀ, ਰਚਨਾ ਜਿਨਿ ਰਚਾਈ ॥

ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਪਹਿਲੀ ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਅੱਠ ਅੱਖਰ ਹਨ ਤੇ ਦੋ ਦੋ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਓ ਤੇ ਦੋਖੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਦੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਪੰਗਤੀ ਨੂੰ ਕਿਤਨੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਜਾਵੇਗਾ। ਠੀਕ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ।

ਸੋਈ ਸੋਈ, ਸਦਾ ਸਚੁ, ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਚਾ, ਸਾਚੀ ਨਾਈ ॥

ਹੈ ਭੀ ਹੋਸੀ, ਜਾਇ ਨ ਜਾਸੀ, ਰਚਨਾ ਜਿਨਿ ਰਚਾਈ ॥

ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੱਚੁ, ਸੱਚਾ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵੀ ਵੱਡੀ/ਸੱਚੀ ਹੈ, ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ, ਨਾ ਉਹ ਮਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਉਹ ਜੰਮਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਗਲਤ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਮੁੰਦਾ ਸੰਤੋਖੁ, ਸਰਮੁ ਪਤੁ ਝੋਲੀ, ਧਿਆਨ ਕੀ ਕਰਹਿ, ਬਿਭੂਤਿ ॥

ਖਿੰਥਾ ਕਾਲੁ, ਕੁਆਰੀ ਕਾਇਆ, ਜੁਗਤਿ ਡੰਡਾ ਪਰਤੀਤਿ ॥

ਸਰਦਾਰ ਜੀ 'ਕਰਹਿ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਨਾ ਕੀ ਹੈ? ਜੇ ਇਥੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਇਆ ਹੀ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਤਲਬ ਠੀਕ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਸੇ ਯੋਗੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਅਹਿ ਜਿਹੜੀ ਸਵਾਹ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਮਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਈਦਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਰਮ ਕਾਡਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੱਬ ਜੀ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਜੋੜ ਇਹੀ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਸਵਾਹ ਮਲਣੀ ਹੈ। ਕਾਇਆ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਕੇ ਅਨਰਥ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। 'ਜੁਗਤਿ' ਨੂੰ 'ਡੰਡਾ' ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੁਆਰੀ ਕਾਇਆ ਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਮੁੰਦਾ ਸੰਤੋਖੁ, ਸਰਮੁ ਪਤੁ ਝੋਲੀ, ਧਿਆਨ ਕੀ ਕਰਹਿ ਬਿਭੂਤਿ ॥

ਖਿੰਥਾ ਕਾਲੁ, ਕੁਆਰੀ ਕਾਇਆ ਜੁਗਤਿ, ਡੰਡਾ ਪਰਤੀਤਿ ॥

(ਹੇ ਜੋਗੀ!) ਜੇ ਤੂੰ ਸੰਤੋਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੰਦਰਾਂ ਬਣਾਵੇ, ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਖੱਪਰ ਤੇ ਝੋਲੀ, ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਸੁਆਹ (ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਮਲੇ), ਮੌਤ (ਦਾ ਭਉ) ਤੇਰੀ ਗੋਦੜੀ ਹੋਵੇ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਤੇਰੇ ਲਈ ਜੋਗ ਦੀ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਡੰਡਾ ਬਣਾਵੇ (ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕੂੜ ਦੀ ਕੰਧ ਟੁੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ)।

ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਨਾਲ। ਜਿਸ ਫਾਹੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਡੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਤਾਰਿਆ ਸੀ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਫਿਰ ਤੋਂ ਓਹੀ ਫਾਹੀ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਸੌਂ ਗਏ ਹਾਂ।

ਟੀ. ਵੀ. ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਪੰਗਤੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਚੁਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਬਗੈਰ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਲਤ ਕਹਾਂ ਇਹ ਮੇਰਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਮੈਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਉਹ ਪੰਗਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।

ਵਾਰਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਵਾਰ ਗਿਆਰਵੀਂ, ਪਉੜੀ ਤੇਰਵੀਂ।

ਤਾਰੂ ਪੋਪਟ ਤਾਰਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਾਲ ਸੁਭਾਇ ਉਦਾਸੀ। ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਪੋਪਟ (ਜਾਤਿ ਵਾਲਾ) ਤਾਰੂ (ਨਾਮੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ) ਨੇ ਤਾਰਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਰਮੁਖ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਹੀ ਉਦਾਸੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਪੰਨੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਟਿਪਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਸਿਆਣੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਧੀ ਤੁਕ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਲਈ ਹੈ ਤੇ 'ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਾਲ ਸੁਭਾਇ ਉਦਾਸੀ' ਵਿਚ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਜੀਓ ਇਹ ਟਿਪਣੀ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਮਨੋਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਘੂਕ ਸਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ?

www.pamthic.org ਤੇ ਜਾਓ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲਿਆਂ, ਬਾਬਾ ਬੇਦੀ, ਬਾਬਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣੋ। ਸਰਦਾਰ ਰੁਲਦਾ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗਏ ਹਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀਯੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨਿਟ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਨੇ ਸ੍ਰ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਵਾਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਦਮ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਥਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਫਗਵਾੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਚੌਕ ਮਹਿਤਾ ਵਿਖੇ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕੀ ਵੀਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਸਾਨੂੰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸੋ? ਰੁਲਦਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਸੀ. ਡੀ ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। www.ik13.com ਤੇ ਜਾਓ ਤਾਂ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਕਰਤਾ ਰਾਜ ਕਵੀ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਇੰਨਟਰਨੈਟ ਤੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸ੍ਰ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ 'ਦੇ ਸ਼ਬਦ' ਹੇਠਾਂ 'ਘਰ ਘਰ ਅੰਦਰ ਧਰਮਸਾਲ' ਵਿਚ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਇੰਨਟਰਨੈਟ ਤੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਜੇਠਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲੰਗਰ ਵਿਚ 'ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ' ਵਰਤਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਮਾਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਵੇਲੇ ਮਾਸ ਵਰਤਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਸੰਤ' ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ ਦੋਧਾਰੇ ਖੰਡੇ ਵਾਂਗਰ, ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਤੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਉਂ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ? ਉੱਤਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ, ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਜਿਉਣ ਵਾਲਾ) ਬਰੈਂਪਟਨ।

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭੱਜੀ, Lodi, California

ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਅੱਜ ਮੈਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਘੋੜੇ,
ਹਰਿਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਮਾਰੀ ਝਾਤ ॥
ਕਲਮ ਮੇਰੀ ਅੱਜ ਫਿਰ ਹੈ ਤੜਫੀ
ਪਰ ਲਿੱਖ ਨਾ ਸਕੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਬਾਤ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ

ਅੱਜ ਉਹ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ
ਉਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜਾਣਾ ॥

ਹਰਿਮੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਲੱਗਦਾ
ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਕੋਈ ਭਾਣਾ ॥

ਸਮੇਂ ਨੇ ਅੱਜ ਫਿਰ ਕਰਵਟ ਬਦਲੀ
ਪੁੱਠਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸਾਡਾ ਪਾਸਾ ॥
ਗ਼ੈਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਹੋਣਾ
ਬਣ ਗਏ ਅੱਜ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ॥

ਇੰਵ ਲੱਗਦਾ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਅਬਦਾਲੀ
ਫਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੁਰਾਣਾ ॥
ਇੰਵ ਲੱਗਦਾ ਕੋਈ ਮੱਸਾ ਬੈਠਾ
ਫੇਰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਲਾ ਕੇ ਬਾਣਾ ॥
ਇੰਵ ਲੱਗਦਾ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਰੰਡੀ ਨੇ
ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਬੰਨ ਘੁੰਗਰੂ ਗਾਣਾ ॥
ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੁਆਲੇ ਦਰਖਤਾਂ ਉਤੇ
ਕਈ ਕਬੂਤਰਾਂ ਆਲੂਣੇ ਪਾਏ ਸੀ ॥
ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸੀ ਉਹ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ
ਕਦੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਤਾਏ ਸੀ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ

ਹੁਣ ਜਦ ਵੀ ਕਿਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅੰਦਰ
ਫੌਜ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੈਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ॥
'ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਕੇ ਉੱਡ ਜਾਓ ਬੋਲੀਓ'
ਮੋਏ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਅੱਗੇ ॥
ਜੋ ਨੇ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਲੱਗੇ ॥
ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇੰਵ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ॥
“ ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਸੱਭ ਕੁਝ ਡਿੱਠਾ
ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਰਹੇ ਸੀਨੇ ਤੇ ਜਰਦੇ ॥
ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਲੋੜ ਨਾ ਕੋਈ
ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਲਈ ਲੜ ਲੜ ਮਰਦੇ ॥”

ਤਖਤ ਉਤੇ ਅੱਜ ਉਹ ਨੇ ਬੈਠੇ
ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਖਤ ਦੇ ਲਾਇਕ ॥
ਨਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਸਿੱਖੀ ਦਾ
ਨਾਂ ਹੀ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਗਾਇਕ ॥

ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਵਖਰੇ
ਲਵ ਕੁਸ਼ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੇ ਦੱਸਦੇ ॥
ਖੋਜ ਭਰੇ ਦੇਖ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਸੁਝਵਾਨ ਲੋਕ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ॥

ਇੱਕ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਹੈ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਬਾਰੇ ॥
ਉਸ ਕਿੰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਕੀਤੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਸਾਰੇ ॥

ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਬੈਠੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਹੁਕਮਨਾਮ ਉਹ ਝੱਟ ਨੇ ਕੱਢਦੇ ॥
ਫੇਰ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਨਾਂ ਉਹ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੇ
ਉਨੀ ਦੇਰ ਨਾਂ ਖਹਿੜਾ ਛੱਡਦੇ ॥

ਉਹਨਾਂ ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਹੈ ਦੇਣੀ
ਜੋ ਖੁਦ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੇ ॥
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾ ਗਲ ਚਿੱਟੇ ਚੋਲੇ
ਕਈ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕ ਨੇ ਠੱਗੇ ॥

ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਆਪਾਂ ਦੇਂਦੇ ਪਹਿਰਾ
ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਨਿੱਤ ਠੰਡ 'ਚ ਮਰਦੇ ॥
ਆਪਣੇ ਜ਼ਖਮ ਤਾਂ ਉਂਜ ਪਏ ਨੇ
ਇਹ ਪੱਟੀ ਨਾ ਬੰਨਣ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ॥

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਜ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਏ
ਕਈ ਨੰਨ੍ਹੇ ਬਾਲ ਪਾਣੀ ਵੱਚ ਤਰਦੇ ॥
ਹੁਣ ਮੀਚੀ ਭੀ ਗਈ ਪੀਚੀ ਭੀ ਗਈ
ਫੇਰ ਆਪਾਂ ਕਾਹਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੇ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ
ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓੜੀ ਤੇ
ਹਾਲੇ ਭੀ ਉਂਜ ਹੀ ਲੱਗਦੇ ਪਹਿਰੇ ॥
ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਰਾਖੀ ਕਾਹਦੀ ਕਰਦੇ
ਜਿੱਥੇ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਲੁੱਟਦਾ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ
ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਦੁਖਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ
ਤੱਕ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੋਹੜੀ ॥
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਤਾਂ ਇਹ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ
ਠੀਕ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਂਵੇਂ ਕੋਹੜੀ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ
ਹਰਿਮੰਦਰ ਅੰਦਰ ਜਲ ਗਈ ਸਾਰੀ ਮੀਨਾਕਾਰੀ
ਤੇ ਸੀਸੇ ਚਕਨਾਚੂਰ ਨੇ ਹੋਏ ॥
ਤੱਕਕੇ ਦੇਖ ਟੁੱਟੇ ਕੱਚ ਦੇ ਟੁਕੜੇ
ਅੱਜ ਟੁਕੜੇ ਕੋਹਿਨੂਰ ਦੇ ਰੋਏ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ

ਰੋਜ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚੋਂ
ਆਵਾਜ਼ ਚੀਖਾਂ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ॥
ਬਚਾਓ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਟੈਂਕ ਦੇ ਹੇਠੋਂ
ਕੋਈ ਮਾਂ ਪਈ ਤਰਲੇ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ॥

ਜਿੱਥੇ ਸੁੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਟੈਂਕ ਚਾਹੜੇ ਸਨ
ਉਥੇ ਹਾਲੇ ਭੀ ਲਹੂ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ ॥
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਾਂ ਬੁੱਢੇ ਦਾ
ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਅੰਦਰ ਉਹ ਬੀੜ ਜੋ ਜਖਮੀ ਹੋਈ ਸੀ ॥
ਉਹ ਗੋਲੀ ਤਾਂ ਗੁਰਦਾਸ ਨੂੰ ਵੱਜੀ
ਉਹਦੀ ਰੂਹ ਉਸ ਦਿਨ ਰੋਈ ਸੀ ॥

ਪਰਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤਾਂਈਂ
ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਇਹ ਕਿਨਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ॥
ਹਰ ਪੱਥਰ ਕੋਈ ਰਾਜ ਛੁਪਾਇਆ
ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ॥

ਖੁਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਡੁੱਲਿਆ ਹਰ ਥਾਂ
ਪੈਰ ਇਸ ਤੇ ਕਿੰਜ ਧਰੇਗਾ ਸਿੰਘਾ ॥
ਸਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਤੂੰ ਜਰੋਗਾ ਸਿੰਘਾ ॥
ਪੱਤ ਪਿਆਰੀ ਜਾਂ ਜਾਣ ਹੈ ਤੈਨੂੰ
ਕਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋਗਾ ਸਿੰਘਾ ॥

ਸਿੱਖ ਕੋਈ ਇੱਥੇ ਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ
ਬੂਹੇ ਬੰਦ ਨੇ ਚਾਰੇ ਸਿੰਘਾ ॥
ਮਰ ਗਈ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰੀਤ ਪੁਰਾਣੀ
ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘਾ ॥

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ
ਸੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫਰਿਆਦਾਂ
ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਖੁਦ ਉੱਥੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ॥
ਉਥੇ ਆ ਉਹ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ
ਮਰਦਾਨਾ ਰਬਾਬ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ ॥

ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੇ
ਤੈਂ ਕੀ ਦਰਦ ਨਾ ਆਇਆ ॥
ਗਾ ਉਚੀ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਹਣਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ॥

ਭੱਜੀ ਤੱਕ ਕੇ ਉਹ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ

ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਵਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ॥
ਕਹਿੰਦੇ ਪਹਿਨਕੇ ਉਹ ਦਸਵਾਂ ਜਾਮਾ
ਫੇਰ ਹੱਥ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਪੌਂਦਾ ਹੈ ॥

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀਚਾਰ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ੴ
ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ - ਪੰਨਾ ੧੩੫੩ ॥
ਪੜ੍ਹਿ ਪੁਸਤਕ ਸੰਧਿਆ ਬਾਦੰ ॥ ਸਿਲ ਪੂਜਿਸਿ ਬਗੁਲ ਸਮਾਧੰ ॥
ਮੁਖਿ ਝੂਠੁ ਬਿਭੂਖਨ ਸਾਰੰ ॥ ਤ੍ਰੈਪਾਲ ਤਿਹਾਲ ਬਿਚਾਰੰ ॥
ਗਲਿ ਮਾਲਾ ਤਿਲਕ ਲਿਲਾਟੰ ॥ ਦੁਇ ਧੋਤੀ ਬਸਤ੍ਰ ਕਪਾਟੰ ॥
ਜੋ ਜਾਨਿਸਿ ਬ੍ਰਹਮੰ ਕਰਮੰ ॥ ਸਭ ਫੋਕਟ ਨਿਸਚੈ ਕਰਮੰ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਿਸਚੈ ਧ੍ਰਿਵੈ ॥ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਟ ਨ ਪਾਵੈ ॥ ੧ ॥

ਅਰਥ: ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਸੀਂ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਪੂਜਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬਗਲੇ ਵਾਂਗ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ । ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਾ ਝੂਠ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲੀ ਗਾਇਤਰੀ ਦੀ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵੀਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ।

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾ ਅਤੇ ਮੱਥੇ ਉਪਰ ਤਿਲਕ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਦੋ ਧੋਤੀਆਂ ਦੇ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਣਦੇ ਹੋ । ਹੇ ਪੰਡਤ ਜੇ ਤੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸੱਚੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਲਵੇਂ ਤਾਂ ਇਹ ਤੇਰੇ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚੇ ਗੁਰਾਂ ਬਾਝੋਂ, ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । (ਸਿੱਖ ਭਾਈਆਂ/ਰਾਗੀਆਂ/ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ/ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪਾਖੰਡ/ਚੜ੍ਹਾਈ ਤਿਆਗ ਕੇ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਲਵੋ । ਇਸ ਪ੍ਰਥਾਏ, ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਦੀ ੧੪ ਪਉੜੀ ਭੀ ਪੜ੍ਹੋ । ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਵੀਚਾਰ ਭੀ ਕਰਨ)

Guru Sahib addresses to a *Pandit* that you read your religious books, say evening prayer, contemplate but worship stone-idols and pretend to sit in trance like a crane. Like glittering ornaments, you speak falsehood and also recite *Gaitri* thrice a day. You wear a rosary around the neck, put saffron mark on your forehead and keep your body wrapped in two loose unstitched cloths. *O' Pandit!* If you truly comprehend the everlasting Almighty God then you will realize that all these beliefs and rites are vain. Guru Nanak Sahib tells us that all persons should pray to *Akaal Purkh* alone because without realizing the true spiritual knowledge, no person could find the right way of life. [Please also read *Asa Kee Vaar Pauri 14* because this "*Sabd*" is not only meant for a *Pandit* but it equally applies to Sikhs as well)

ਨਿਹਫਲੰ ਤਸੁ ਜਨਮਸੁ ਜਾਵਦ ਬ੍ਰਹਮ ਨ ਬਿੰਦਤੇ ॥
ਸਾਗਰੰ ਸੰਸਾਰਸੁ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਤਰਹਿ ਕੇ ॥
ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਸਮਰਥੁ ਹੈ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬੀਚਾਰਿ ॥
ਕਾਰਣੁ ਕਰਤੇ ਵਸਿ ਹੈ ਜਿਨਿ ਕਲ ਰਖੀ ਧਾਰਿ ॥ ੨ ॥

ਅਰਥ: ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਓਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਹ ਜੀਵਨ ਬੇਕਾਰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਗਤ-ਸਮੁੰਦਰ, ਗੁਰਾਂ

ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਇਹ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ।

Until the person understands the pervading God, this life is fruitless because this ocean of life could only be crossed successfully by the Grace of Guru's teachings. Guru Nanak Sahib says that let us always keep in mind that the cause and effect of everything in the Universe, is True Lord alone, Who is all powerful and sustains the entire creation. [2]

ਜੋਗ ਸਬਦੰ ਗਿਆਨ ਸਬਦੰ ਬੇਦ ਸਬਦੰ ਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ॥
ਖੁੜੀ ਸਬਦੰ ਸੂਰ ਸਬਦੰ ਸੂਦ੍ਰ ਸਬਦੰ ਪਰਾ ਕ੍ਰਿਤੁ ॥
ਸਰਬ ਸਬਦੰ ਤ ਏਕ ਸਬਦੰ ਜੇ ਕੋ ਜਾਨਿਸਿ ਭੇਉ ॥
ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੋ ਦਾਸੁ ਹੈ ਸੋਈ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਉ ॥ ੩ ॥

ਅਰਥ: ਅਸਲੀ ਯੋਗ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸੱਚੇ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਪਣੇ ਵੇਦਾਂ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਖੱਤਰੀ ਤਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਰਮਤਾਈ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸੂਦਰ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਰ, ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸੱਚਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਉਸ ਮਾਲਕ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ-ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ । (ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਦੀ ੧੨ਵੀ ਪਉੜੀ ਭੀ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਵੀਚਾਰੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸੱਭ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ)

The only way of union with the Almighty God is to attain the Divine knowledge as *Brahmin* gets knowledge by reading *Vedas*. Similarly, *Khatri* could be that brave person who protects the poor but the duty of *Shudra* is assigned to serve others. But whole humanity is required to perform the duty of realizing the True Lord and understanding His Divine Command. Guru Nanak Sahib says that he is grateful to those persons, who have sought refuge of *Akaal Purkh*. (Guru Sahib does not believe in the *Hindus'* castes but explained their system only. Please also read *Asa Kee Vaar Pauri 12*) [3]

ਏਕ ਕ੍ਰਿਸੰਨ ਤ ਸਰਬ ਦੇਵਾ ਦੇਵ ਦੇਵਾ ਤ ਆਤਮਹ ॥
ਆਤਮੰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਸਵਦੇਵਸੁ ਜੇ ਕੋਈ ਜਾਨਿਸਿ ਭੇਵ ॥
ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੋ ਦਾਸੁ ਹੈ ਸੋਈ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਵ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ: ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿਚਰਦੀ ਆਤਮਾ ਭੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਰੂਹਾਨਿਅਤ ਭੇਦ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਐਸੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹੈ ।

The True Lord is the Almighty God of all gods and *Akaal Purkh* alone provides Primordial soul to all. Such a person who has realized the way of Truthful living, *Guru Nanak Sahib* will consider him a great person of Divinity. (GGS - Page 1353 / 4, read with *Asa Kee Vaar Pauris 12 and 14*)

{For Punjabi Version please apply Font: GurbaniLipi or click: www.sikhmarg.com}

Free distribution by: Sikh Khalsa Mission Inc.
(Tel. 61 - 2 - 9837 2787), Sunday: 18th December 2005

Realizing the need for correct information about Sikhism in the English language for the benefit of Diaspora youth, KTF requested S. Gurbachan Singh Sidhu, UK, to revise some of his books and write new ones. Mr. Sidhu is one of the founders of The Sikh Missionary Society of UK and Guru Nanak Charitable Trust, Mullanpur Mandi, Ludhiana. Of the many books and pamphlets in English that he has authored we have been able to afford to publish only four:

1. Sikh Religion and Christianity – 110 pages
2. Sikh Religion and Islam – 153 pages
3. An Introduction to Sikhism – 76 pages
4. Panjab and Panjabi – 177 pages

These are excellent books for Sikhs and non Sikhs alike. Reading these books you will get the real meaning of Sikhi, something that Gurdwaras have miserably failed to teach. These books are for free distribution. We invite our readers in the USA to order any combination of 40 books for a donation to KTF of \$100.00, including postage, and distribute them free to their family, friends, local sangats or schools operated by Gurdwaras. Your donation will help in the publication of The Sikh Bulletin.

Each issue of The Sikh Bulletin costs \$2,100.00 to print and mail 2000 copies and lately funds have been scarce. K. T. F. of N .A. Inc. has underwritten the cost since 1999. That at this time is difficult to do. We had hoped to raise enough money to publish at least six issues of the Bulletin a year but even that objective appears to be out of reach, hence this issue is for four months and only in electronic version because even after this long wait we did not receive the promised funds for May-June issue. Any future issues are at the mercy and generosity of our readers. We are all going to die but we just don't know when. All of us support our families. We spend five figure sums on our children's birthdays and six figure sums on their marriages. We do not stop from multiplying Gurdwara buildings where the primary activity is to misinterpret Sikhi. We raise six figure sums for Democratic and Republican politicians, both of whom have led this country of great potential as an example setter to the world towards its decline. But we are reluctant to support causes relevant to the spread of correct Sikhi. This is an appeal, not to the masses but to those few thinking Sikhs who know all this but still fail to act. Please consider the Sikh Qaum that gave you identity as your family, which it is and treat it as such. Do something worthwhile for your community. Thank you. Editor

Khalsa Tricentennial Foundation of North America Inc.
 3524 Rocky Ridge Way
 El Dorado Hills, Ca 95762

Address
 Label
 Here

If you do not wish to receive this bulletin, please write '*do not mail*' across the label and return to sender.
 If you wish for someone else to receive it, please provide us with their mailing address. Thank you.